

Leidimas
lietuvių kalba

Informacija ir pranešimai

58 tomas

2015 m. rugsėjo 22 d.

Turinys

I Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės

REZOLIUCIJOS

Regionų komitetas

113-oji plenarinė sesija, 2015 m. liepos 8–9 d.

2015/C 313/01	Rezoliucija dėl tvaraus ES požiūrio į migraciją.	1
2015/C 313/02	Rezoliucija dėl tvaraus maisto.	5
2015/C 313/03	Rezoliucija – Europos Sąjungos veikimo gerinimas išgaliojus Lisabonos sutarčiai ir vėliau	9
2015/C 313/04	Rezoliucija dėl Europos Komisijos 2016 m. darbo programos prioritetų	12

NUOMONĖS

Regionų komitetas

113-oji plenarinė sesija, 2015 m. liepos 8–9 d.

2015/C 313/05	Europos regionų komiteto nuomonė. Žalioji knyga „Kapitalo rinkų sąjungos kūrimas“	17
2015/C 313/06	Europos regionų komiteto nuomonė – Geriausias pasinaudojimas lankstumu, kurį suteikia galiojančios Stabilumo ir augimo pakto taisyklės	22
2015/C 313/07	Europos regionų komiteto nuomonė – Nauja Europos kaimynystės politika	25
2015/C 313/08	Europos regionų komiteto nuomonė „Derybų dėl partnerystės susitarimų ir veiksmų programų rezultatai“	31

I

(Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės)

REZOLIUCIJOS

REGIONŲ KOMITETAS

113-OJI PLENARINĖ SESIJA, 2015 M. LIEPOS 8–9 D.

Rezoliucija dėl tvaraus ES požiūrio į migraciją

(2015/C 313/01)

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

1. reiškia gilų liūdesį dėl pastaraisiais mėnesiais žuvusių tūkstančių migrantų, bandžiusių patekti į Europos Sąjungą, todėl pritaria diskusijoms dėl naujos Europos migracijos darbotvarkės ir ryžtingai teigia, kad svarstomas klausimas liečia visas Europos Sąjungai priklausančias valstybes ir visos privalo jį spręsti: už jį turi būti atsakinga visa Europos Sąjunga;
2. mano, kad ES požiūris į migraciją turi būti tvarus ilgalaikėje perspektyvoje, pagrįstas solidarumu ir žmogaus teisių laikymusi. Privaloma skirti dėmesį visiems su migracija susijusiems aspektams, įskaitant humanitarinius įsipareigojimus, prieglobsčio prašytojus, ekonominius migrantus; pabrėžia, kad labai svarbu kovoti su neteisėtu žmonių gabenimu ir prekyba žmonėmis, skirti dėmesį vystymuisi ir stabilumui ES nepriklausančiose šalyse, veiksmingai grąžinimo politikai ir Europos demografinėms problemoms. Komitetas pabrėžia, kad teisėta migracija gali būti esminis vystymosi veiksnys. Sėkminga imigracijos politika yra naudinga ne tik su ja susijusiems asmenims, bet ir duoda didelės naudos visai visuomenei, nes daugėja darbo jėgos ir prisidedama prie socialinių sistemų finansavimo. Komitetas ragina visus politiškai atsakingus subjektus, Europos institucijas, nacionalines, regionų ir vietos valdžios institucijas, žiniasklaidą ir pilietinę visuomenę nesmerkti migrantų ar migracijos ir savo piliečiams teikti objektyvią informaciją apie migracijos, jos priežastis ir poveikį. Komitetas atmeta visas diskriminacijos formas ir rasistinių elgesį migrantų atžvilgiu, nes tai nesuderinama su pagrindiniais Europos Sąjungos principais. Atsižvelgdamas į tai, Komitetas atkreipia dėmesį į 2015 m. birželio 25–26 d. Europos Vadovų Tarybos susitikimą ir ragina Europos Komisiją ir valstybes nares bendradarbiauti įgyvendinant pasiektą susitarimą šalinti migracijos srityje susiklosčiusią nepaprastą padėtį, įtraukiant vietos ir regionų valdžios institucijas;
3. laikosi nuomonės, kad esamos priemonės ir struktūros, skirtos ES, valstybių narių ir pilietinės visuomenės organizacijų dialogui politikos klausimais, funkcionuoja, tačiau pažymi, kad šis politinis dialogas tarp vietos ir (arba) regionų valdžios institucijų ir Europos lygmens yra fragmentiškas arba nepastovus. Todėl Komitetas siūlo aktyviai įtraukti vietos ir regionų valdžios institucijas ir pasitelkti jų patirtį siekiant pagerinti priėmimo sąlygų ir prieglobsčio procedūrų standartus ir prašo priimančiosioms valdžios institucijoms užtikrinti mokymą ir pagalbą tinklaveikos srityje. Už pabėgėlių priėmimą atsakingos valstybių narių institucijos dažnai neturi pakankamai išteklių, kad galėtų įvykdyti šią užduotį. Be to, prieglobsčio prašymų skaičius nuolat auga. Šiuo požiūriu Komitetas mano, kad pirmenybę reikėtų teikti vietos ir regionų valdžios institucijų gebėjimų stiprinimui nustatant ir apsaugant pažeidžiamas grupes, visų pirma nelydimų nepilnamečių, kuriais dažnai naudojasi nusikaltėlių grupuotės seksualinės vergovės, priverstinio darbo ar net prekybos organais tikslais. Be to, prieglobsčio procedūros turi būti sutrumpintos, o neigiami sprendimai įgyvendinami greičiau ir veiksmingiau, nes reikia toliau stiprinti ne tik dialogą politiniais lygmenimis, bet ir piliečių pasitikėjimą Europos arba nacionalinėmis prieglobsčio sistemomis;

4. palankiai vertina Komisijos išsipareigojimą pateikti pasiūlymų dėl vadinamojo Dublino reglamento persvarstymo, kuris aiškiai pasirodė esąs neįgyvendinamas; ragina Komisiją kuo greičiau pradėti diskusijas dėl šių pasiūlymų siekiant dėmesį nukreipti nuo priverstinių priemonių prie tvaresnių atsakomybės paskirstymo valstybėms narėms būdų kartu geriant pagrindines migrantų teises;

5. primygtinai ragina gerinti žvalgybos informacijos rinkimą, kad būtų galima laikytis iniciatyvaus ir prevencija grindžiamo požiūrio siekiant išvengti žmonių aukų, įskaitant ES ir nacionalinių žvalgybos agentūrų ir jūrų žvalgybos bendrovių bendradarbiavimą;

6. pabrėžia, kad formuojant perkėlimo ir persikėlimo politiką, pasitelkiant kvotų mechanizmą, turėtų dalyvauti visos Europos Sąjungos valstybės ir reikėtų atsižvelgti į geografinius ir demografinius kriterijus, regiono ar valstybės narės dydį, gyventojų skaičių, ekonominę padėtį, darbo rinkos poreikius, turimą infrastruktūrą ir paslaugas bei kitus susijusius veiksnius, pavyzdžiui, šeimos susijungimą. Todėl Komitetas palankiai vertina tai, kad Europos migracijos darbotvarkėje numatyta patikslinti šiuos perkėlimo ir persikėlimo programų kriterijus siekiant suteikti tvaresnę politinę atsaką. Komitetas pažymi, kad Europos Komisija pagaliau pritaikė nepaprastosios padėties sąlygą (SESV 78 straipsnio 3 dalis) ir, atsižvelgiant į dabartines aplinkybes, tai atrodo visiškai pagrįsta; tačiau pabrėžia, kad reikėtų imtis ir kitų priemonių, visapusiškai dalyvaujant Europos Parlamentui, kad būtų užtikrintas jų skaidrumas ir teisėtumas;

7. atkreipia dėmesį į tai, kad prieglobsčio prašytojai ir pabėgėliai valstybėse narėse ir regionuose pasiskirsto nevienodai ir tai yra didžiulė problema vietos ir regionų valdžios institucijoms, kaip ir išankstinio planavimo stoka ir nesugebėjimas pakankamai iš anksto pasirengti priėmimui. Improvizuoti sprendimai neleidžia užtikrinti integracijos proceso sklandumo ir sėkmės. Siekiant užtikrinti ilgalaikį ir tvarų prieglobsčio prašytojų ir pabėgėlių priėmimą ir įveikti nenumatytus pokyčius, kylančius dėl ypatingo prieglobsčio prašytojų ir pabėgėlių priėmimo pobūdžio, vietos ir regionų valdžios institucijoms būtinas garantuotas nacionalinio ir Europos lygmens finansavimas. Komitetas ragina visas valstybes nares įgyvendinti solidarumo ir teisingo atsakomybės pasidalijimo principą, kaip numatyta SESV 80 straipsnyje, ir nedelsiant pradėti bendradarbiauti su vietos ir regionų valdžios institucijomis įgyvendinant perkėlimo ekstremaliosios situacijos atveju priemonę ir gegužės mėn. pabaigoje pateiktus pasiūlymus dėl persikirstymo mechanizmo ir užtikrinant jų veikimą; laukia tolesnių pasiūlymų dėl privalomos automatiškai taikomos perkėlimo sistemos;

8. mano, kad vienas svarbiausių aspektų, sudarysiančių palankesnes sąlygas susitarimui Europoje, yra visuomenės pasitikėjimas mūsų gebėjimu sėkmingai užkirsti kelią žmonių aukoms, išardyti prekybos žmonėmis tinklus ir integruoti tikros apsaugos ieškančius pabėgėlius. Todėl Komitetas ragina Europos Komisiją kartu su Europos regionų komitetu kuo skubiau parengti sėkmingas integracijos politikos priemones, plačiau apie jas informuoti ir sudaryti palankesnes sąlygas jų priėmimui visoje Europoje. Komitetas ragina Europos Komisiją priminti valstybėms narėms ir vietos bei regionų valdžios institucijoms, kokį vaidmenį remiant integracijos politikos priemones gali atlikti Europos struktūriniai ir investicijų fondai;

9. primena, kad vietos ir regionų valdžios institucijos yra svarbiausios dalyvės, tačiau jos neturi pakankamai lėšų. Joms dažnai tenka žmogiškoji, finansinė ir techninė atsakomybė gelbėti žmonių gyvybes ir suteikti paramą ekonominės ir socialinės integracijos siekiantiems migrantams. Iš esmės jos priverstos nuosavais ištekliais valdyti migracijos krizes, kylančias ne tik Viduržemio jūros regiono šalyse, bet ir visoje Europoje. Raginama skirti didesnę paramą daugiausiai migrantų priimančioms regionams siekiant jie galėtų užtikrinti priėmimą deramomis sąlygomis;

10. pritaria nuomonei ir pabrėžia, kad reikia skirti daugiau dėmesio saugumui ir šiuo tikslu stiprinti migrantų kontrolę siekiant kovoti su neteisėtos imigracijos skatinimu ir galimu nusikaltėlių išiskverbimu, taip pat pasirūpinti tais, kurie yra pabėgėliai, paliekantys šalį susidarius realiai ekstremaliajai humanitarinei situacijai, ir juos atskirti nuo neteisėtų migrantų;

11. palankiai vertina biudžeto padidinimą ES operacijoms „Tritonas“ ir „Poseidonas“ ir 15 valstybių narių įsipareigojimą skirti papildomų išteklių, kurie padėtų ES veiksmingiau reaguoti ekstremaliosios situacijos atvejais, ir pabrėžia, kad būtina šių abiejų operacijų geografinį mastą pritaikyti dabartinėms problemoms. Komitetas pažymi, kad visos valstybės narės turi prisiimti atsakomybę, ir ragina sukurti mechanizmą, kuris padėtų ateityje dar labiau padidinti šį biudžetą atsižvelgiant į besikeičiančius reikalavimus veiksmingo gelbėjimo operacijų srityje, kol tai bus reikalinga. Jis taip pat pabrėžia, kad išteklių ir lėšos turėtų būti skiriami kuo greičiau, neveluojant dėl nereikalingų biurokratinių procedūrų; ragina Komisiją greitai parengti pasiūlymus dėl *Frontex* įgaliojimų persvarstymo siekiant suteikti šiai agentūrai tvirtą teisinį pagrindą vykdyti paieškos ir gelbėjimo operacijas;

12. todėl siūlo, kad Europos didelės apimties IT sistemų agentūra (EU-LISA), remdamasi Vizų informacine sistema (VIS), artimiausioje ateityje parengtų išsamią duomenų keitimosi sistemą migracijos ir vietos valdžios institucijų klausimu kartu užtikrinant asmens duomenų apsaugą. Ši sistema labai praverstų dalijantis patirtimi būstų valdymo, prieglobsčio prašytojų ir pabėgėlių prašymų nagrinėjimo, integracijos politikos kūrimo ir kovos su neteisėta migracija klausimais ir ją kaupiant. Be to, ji padėtų rasti praktinių sprendimų, kaip skatinti nacionalinių, vietos ir regionų valdžios institucijų bendradarbiavimą šioje srityje;

13. laikosi nuomonės, kad ES negalės iki galo išspręsti migracijos problemų ir pasinaudoti su ja susijusiomis galimybėmis, jeigu ekonominės ir ypač politinės padėties klausimai kilmės šalyse bus sprendžiami atskirai. Todėl Komitetas palankiai vertina Europos Komisijos rekomendaciją bendradarbiauti su trečiosiomis šalimis, susitarti dėl migracijos srautų valdymo, stiprinti jų gebėjimus imtis veiksmų ir gelbėti į nelaimę patenkančių migrantų gyvybes. Komitetas siūlo šį įsipareigojimą prisiimti ir subnacionaliniu lygmeniu, taip pat įtraukiant teisės saugos institucijas, kad būtų galima pasiekti apčiuopiamų rezultatų vietoje kovojant su neteisėto žmonių gabenimo tinklais, nustatyti teisėtos migracijos maršrutus ir įgyvendinti grąžinimo politiką. Jis ragina ES, valstybes nares ir vietos ir regionų valdžios institucijas dėti daugiau pastangų padėti trečiosioms šalims stiprinti savo gebėjimus funkcionuoti pasaulinėje ekonomikoje, ypač dalyvaujant prekyboje, ir vystyti vietinį verslą; todėl ragina valstybes nares laikytis savo įsipareigojimo vystomajam bendradarbiavimui skirti ne mažiau kaip 0,7 proc. BNP ir ypač remti decentralizuotą vystomąjį bendradarbiavimą;

14. atkreipia dėmesį į tai, kad bendradarbiaujant su stabiliomis Šiaurės Afrikos šalių vyriausybėmis pavyksta sumažinti išvykstančiųjų iš šių šalių, taigi ir žūstančių jūroje asmenų skaičių. ES turi ir netgi privalo skirti papildomų lėšų su Viduržemio jūra besiribojančių valstybių narių vyriausybėms, kad jos galėtų kartu su suinteresuotosiomis Šiaurės Afrikos šalimis imtis šių veiksmų: i) vykdyti gelbėjimo operacijas jūroje; ii) įrengti pabėgėlių priėmimo stovyklavietes, prirėkus Šiaurės Afrikos pakrantėse; iii) atnaujinti kontrolės priemones, kad būtų galima riboti išvykstančiųjų, taigi ir žūstančių jūroje asmenų skaičių;

15. dar kartą ragina sudaryti kilmės ir paskirties šalių miestų ir regionų „migracijos ir integracijos partnerystes“, kuriomis būtų siekiama plėsti bendradarbiavimą ir didinti tarpusavio pasitikėjimą. Šios partnerystės padėtų spręsti pasirengimo priemonių klausimus (pavyzdžiui, kalbų kursų, kultūros ir pilietinio švietimo), svarstyti individualius imigracijos projektus, įskaitant darbuotojų mokymo programas, kurti apykaitinės migracijos, savanoriško grįžimo ir migrantų reintegracijos programas. Šios partnerystės papildys Europos migracijos srities ryšių palaikymo pareigūnų, paskirtų į ES delegacijas ES nepriklausančiose šalyse, darbą;

16. laikosi nuomonės, kad būsimos migracijos politikos pagrindas turėtų būti galimybių ir kanalų trečiųjų šalių piliečiams atvykti į Europą dirbti ar mokytis sukūrimas. Komitetas pabrėžia, kad dėl šios priežasties taip pat nepaprastai svarbu glaudžiau bendradarbiauti su kitomis susijusiomis šalimis ir kartu su šių šalių vietos žiniasklaida rengti informavimo kampanijas apie teisėtos migracijos į Europą galimybes bei rimtus su nelegalia migracija susijusius pavojus ir apie ES grąžinimo politiką;

17. primena, kad svarbu spręsti pagrindines dabartinių nereguliarių migracijos srautų į Europą priežastis ir todėl svarbu plėtoti vietos demokratiją ir ekonomiką ES nepriklausančiose šalyse, kadangi tai yra vienas svarbiausių šių šalių politinio stabilumo veiksnių, ir ragina Europos Komisiją bei valstybes nares stiprinti dabartinį bendradarbiavimą su Europos regionų komitetu ir Europos vietos ir regionų valdžios institucijomis siekiant padėti ugdyti vietos administravimo gebėjimus šiose šalyse. Todėl Komitetas atkreipia dėmesį į RK Europos ir Viduržemio jūros regiono valstybių vietos ir regionų valdžios institucijų asamblėjos (ARLEM) ir Rytų partnerystės šalių vietos ir regionų valdžios institucijų konferencijos (CORLEAP), taip pat Viduržemio jūros regiono periferinių pajūrio regionų konferencijos (CRPM) komisijos vaidmenį; pabrėžia, kad ARLEM ir CORLEAP galėtų būti platformomis, padedančiomis dalyvauti vietos ir regionų lygmens dialoge, ieškant sprendimo, kaip užkirsti kelią prekybai žmonėmis, neteisėtam žmonių gabenimui ir kriminalinių grupių veiklai, o kartu platformomis, kurios propaguotų gerą valdymą, stabilumą ir taiką;

18. įpareigoja savo pirmininką perduoti šią rezoliuciją Europos Parlamentui, Tarybai, Europos Komisijai ir Europos Vadovų Tarybos pirmininkui.

Briuselis, 2015 m. liepos 8 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

Rezoliucija dėl tvaraus maisto

(2015/C 313/02)

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

1. palankiai vertina tai, kad pasaulinė paroda „EXPO 2015“ „Pamaitinti planetą. Gyvybės energija“ sutampa su Europos vystomojo bendradarbiavimo metais ir data, iki kurios siekiama įgyvendinti aštuonis Tūkstantmečio vystymosi tikslus, susijusius su skurdo ir bado panaikinimu bei ekologinio tvarumo užtikrinimu;
2. atkreipia dėmesį į svarbų ES vaidmenį pasaulio lygmeniu sprendžiant aprūpinimo maistu ir maisto saugumo ir tvarumo problemas ir ragina investuoti į mokslinius tyrimus ir inovacijas, nes tai yra svarbiausi veiksniai siekiant visiems užtikrinti teisę į sveiką, maistingą ir tvariu būdu pagamintą maistą; primena, kad dar Romos sutartyje BŽŪP numatyta kaip bendra politika, kurios tikslas – aprūpinti visus ES piliečius maisto produktais už prieinamą kainą ir užtikrinti ūkininkams deramą gyvenimo lygį; primena, kad aprūpinimas maistu, kuris Visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje pripažintas kaip viena iš pagrindinių žmogaus teisių, yra būtina skurdo mažinimo sąlyga; pabrėžia, kad Europos Sąjungoje 122,6 milijonai (t. y. 24,5 %) gyventojų gyvena žemiau skurdo ribos, o 9,6 % žmonių patiria didelį materialinį nepriteklių; primena, kad Europos Sąjunga privalo užtikrinti piliečiams, ypač labiausiai skurstantiems, galimybę sveikai, pakankamai, tinkamai ir maistingai maitintis;
3. pabrėžia, kad ES turėtų išlaikyti aukštus maisto saugos ir aprūpinimo maistu standartus, nes jie padeda atskirti ES produktus visame pasaulyje; atsižvelgdamas į tai primena savo raginimą dvišaliuose prekybos susitarimuose jokių būdu nesumažinti ES valstybėse narėse galiojančių teisinių maisto saugos ir gyvūnų gerovės standartų, ir savo įsitikinimą, kad turime elgtis netgi priešingai – reikia siekti toliau didinti šių standartų lygį;
4. pažymi, kad šiuo metu pasaulis susiduria su įvairiausiais svarbiais iššūkiais: nuolat augančiu gyventojų skaičiumi, vidurinėsios klasės augimu ir augančia perkamąja galia, skatinančia su mityba (įvairove, pirminiais produktais ir aukštos kokybės produktais) susijusios paklausos pokyčius, taip pat su klimato kaitos keliamą grėsmę pasaulio žemės ūkio gamybos pajėgumui;
5. palankiai vertina tai, kad tvarus vystymasis tapo būtina visų socialinio ir ekonominio augimo politikos sričių sąlyga, ir ragina visuose sektoriuose užtikrinti didesnę politinį įsipareigojimą visais su ištekliais susijusio valdymo lygmenimis;
6. pabrėžia, kad demokratija yra pagal principą „iš apačios į viršų“ vykstantis procesas, kuris turi prasidėti vietos, miestų ir regionų lygmeniu ir paskatinti nustatyti politiką, leidžiančią užtikrinti maisto saugą ir tvarumą, ir ragina vietos ir regionų valdžios institucijas kiekvienoje teritorijoje pripažinti teisę į sveiką ir tvarų maistą;
7. pabrėžia, kad būtina stiprinti ryšius tarp įvairių su maistu susijusių sektorių, pavyzdžiui, energetikos, miškininkystės, jūrų išteklių, vandens, atliekų, žemės ūkio, klimato kaitos, mokslo ir mokslinių tyrimų bei žemės naudojimo, nes visi jie yra labai svarbūs kuriant ekologišką ekonomiką;
8. šiuo atžvilgiu ragina žemės ūkyje ir maisto tiekimo grandinėje taupiau naudoti vandenį ir iškastinį kurą, naudoti mažiau trąšų ir fitosanitarinių produktų, siekti didesnės įvairovės ir sumaniau naudotis pasėlių auginimo, gyvulininkystės, organinių atliekų tvarkymo ir liekamosios energijos sinergija ir naudoti įvairius energijos šaltinius;

9. pabrėžia, kad ūkininkavimas labai svarbus harmoningų ir darnių regionų, ypač kaimo vietovių, vystymuisi, nes šiame sektoriuje dirba beveik 30 mln. žmonių; kaimo vietovės sudaro 90 % Sąjungos teritorijos ir jose gyvena 60 % jos piliečių, tačiau šios vietovės paprastai yra mažiau ekonomiškai išsivysčiusios nei miesto vietovės; akcentuoja, kad siekiant paskatinti konkurencingumą, padidinti atsparumą ir kurti naujas darbo vietas, kaimo vietovės turėtų dėmesį sutelkti į įvairius kaimo plėtros ekonomikos ir aplinkos aspektus, o ne tik į žemės ūkį;

10. primena būsimus bendros žemės ūkio politikos tikslus, susijusius su tvariu gamtos išteklių valdymu, aprūpinimu maistu, žemės ūkio veikla visoje Europoje, subalansuotu regionų vystymusi, Europos ūkių konkurencingumu, parama jauniems ūkininkams ir tęstiniu BŽŪP supaprastinimu; taip pat pakartoja savo kritinę poziciją dėl nepakankamų priemonių, kuriomis skatinamas mažų ir vidutinių ūkių konkurencingumas; apgailestauja, kad BŽŪP ir toliau pirmenybę teikia didesnės apimtys gamybai smulkių ir vidutinių ūkių nenaudai;

11. mano, kad, be kita ko, kaimo vietovės jautriausiai pajus klimato kaitos sukeltus pokyčius; todėl ragina įtraukti klimato kaitos švelninimo ir pritaikymo priemones į teritorinio planavimo, valdymo ir biudžeto priemones, kad siekiant sudaryti sąlygas tvariam vystymuisi būtų galima taikyti dalyvavimo mechanizmus ir ūkininkavimo praktiką;

12. atsižvelgdamas į šiuo metu miestų bendruomenėse vyraujančias gyvenimo būdo tendencijas, siūlo propaguoti gyvenimo kaime privalumus. Inicijatyvomis, kuriomis suartinami ūkininkai ir maisto vartotojai, galima svarią prisidėti plėtojant priemiesčio vietoves ir užmezgant kitokius kaimo ir miesto ryšius, įskaitant teritorines partnerystes funkcinių sričių lygmeniu;

13. be to, pabrėžia, kad svarbus kompleksinis apleistų ir ištuštėjusių kaimo vietovių (atokių, kalnuotų ir kt.) atkūrimo projektas, kurio tikslas – iš esmės atgaivinti teritorijas ir skatinti smulkią vietos gamybą taip kartu užtikrinant biologinės įvairovės apsaugą.

14. skatina kurti trumpas žemės ūkio produktų tiekimo grandines, nes jos padeda plėtoti tvarią gamybą ir ugdyti atsakingą vartojimą. Jos tenkina vis didėjantį vartotojų pageidavimą turėti galimybę įsigyti autentiškų, sezoninių, vietos kilmės ir vietos bendruomenės pagamintų produktų. Be to, toks vartojimo modelis yra socialiai atsakingas, nes tausojama aplinka, mažiau išleidžiama pakuotei, iššvaistoma mažiau maisto, į aplinką išmetama mažiau CO₂ ir skatinama tvari gamyba;

15. mano, kad jau seniai reikėjo sukurti Europos logotipą, padedantį atpažinti šiuos produktus, ir laukia darbinio pasiūlymo;

16. pabrėžia, kad vietos lygmeniu gaminant maisto produktus, visų pirma SKVN ir SGN sertifikuotos kokybės žemės ūkio maisto produktus, atitinkančius griežtose gamybos taisyklėse nustatytus kokybės standartus, ne tik įgyvendinamas labai svarbus tikslas ir vietoje kuriamos naujos darbo vietos bei nauji įgūdžiai, bet ir galima prisidėti prie ekonominio ir socialinio mūsų regionų vystymosi išvengiant gyventojų skaičiaus mažėjimo arba pernelyg didelio demografinio spaudimo miestuose;

17. pabrėžia, kad mažiau palankios ūkininkauti vietovės, ypač kalnų regionai, kurių produktai yra vertinami dėl kokybės, patiria papildomų išlaidų, dėl kurių maisto produktų gamyba yra sudėtingesnė ir brangesnė;

18. skatina, kad produktai, kurių sudėtyje nėra GMO, būtų svarbi tvarios mitybos dalis; primena, kad daugelis vietos ir regionų valdžios institucijų nepritarė genetiškai modifikuotų kultūrų patekimui į jų teritorijas, todėl pasiskelbė „teritorijomis be GMO“ ir susibūrė į tinklus;

19. rekomenduoja, kad įvairūs tvaria gamyba ir atsakingu vartojimu suinteresuoti subjektai, pavyzdžiui, universitetai, mokyklos ir ligoninės, būtų informuojami apie galimybes į skelbimus apie konkursą įtraukti tvarumo kriterijus (pavyzdžiui, vietos kilmė, ekologiškas maistas) siekiant veiksmingai juos panaudoti;

20. todėl prašo skatinti ir stiprinti nuolatinį įvairių Europos Sąjungos teisėkūros lygmenų, valstybių narių ir Europos regionų bendradarbiavimą ir veiksmų koordinavimą, kad būtų kuo greičiau priimtos persvarstytos produktų atsekamumo ir ženklinimo taisyklės, kuriose būtų pateiktos aiškios specifikacijos, suteikiančios galimybę vartotojams priimti sąmoningą sprendimą dėl šių produktų naudojimo, be kita ko, atpažįstant produktų, kuriuose visiškai nėra GMO, tiekimo grandines;

21. siūlo tobulinti paramos vaisių ir daržovių bei pieno tiekimo mokykloms programą; atsižvelgdamas į pagal šią paramos programą remiamų produktų perdirbtumo lygį ir sveikos mitybos principų diegimo nuo vaikystės svarbą, siūlo pagal šią paramos programą tinkamais finansuoti produktais laikyti tik produktus, turinčius geriausiu atveju mažai saldiklių arba druskos ir neturinčius kenksmingų priedų arba skonio stipriklių;

22. dar kartą prašo Europos Komisijos skatinti mažinti maisto švaistymą⁽¹⁾ ir dar kartą pateikti pasiūlymą iki 2025 m. nustatyti ne mažiau kaip 30 % maisto atliekų sumažinimo tikslą, remiantis atšauktu 2014 m. pasiūlymu, kuriuo iš dalies keičiama Atliekų pagrindų direktyva, siekiant skatinti žiedinę ekonomiką ir šiuo tikslu įvertinti galimybę plačiau taikyti teigiamą Merų pakto valdymo modelį; šiuo atžvilgiu palaiko Europos Parlamento iniciatyvą 2016 m. paskelbti Europos kovos su maisto švaistymu metais;

23. nurodo, kad daugiau kaip trečdalį lėšų turistai išleidžia maistui, bei pabrėžia, kad plėtojant gastronominį turizmą galima užtikrinti darbo vietų tvarumą visais metų laikais ir kurti darbo vietas; tai gali atlikti svarbų vaidmenį skatinant vietos ir regionų augimą ir sanglaudą ir išsaugant kultūros paveldą;

24. ragina parengti piliečių informavimo apie genetinių išteklių vertę ir jų apsaugos, tyrimo bei tvaraus naudojimo svarbą kampaniją bei inžinierių ir ūkininkų poreikius tenkinančias mokymo programas, taip pat koordinavimo, stebėsenos ir vertinimo priemones, kuriomis siekiama išsaugoti biologinę įvairovę žemės ūkio sektoriuje;

25. atkreipia dėmesį į vaidmenį, kurį vietos ir regionų valdžios institucijos atlieka pritaikant jaunimo švietimo ir profesinius įgūdžius prie darbo rinkos poreikių kaimo vietovėse; išipareigoja remti ir perduoti vietos ir regionų geriausią patirtį diegiant pažangius maisto gamybos, platinimo ir vartojimo metodus; ragina didinti piliečių sąmoningumą ir teigiamą visuomenės požiūrį mokant sveikos mitybos, skatinant gerus su sveikata ir gerove susijusius įpročius ir veiksmingiau naudojant maistą bei kitus išteklius;

26. dar kartą išreiškia savo paramą, kad būtų vykdoma veiksminga stebėseną, kaip laikomasi maisto ir pašarų srities teisės aktais nustatytų taisyklių bei kitų gyvūnų sveikatos ir gerovės, augalų sveikatos, augalų dauginamosios medžiagos ir augalų apsaugos produktų taisyklių, kurios padeda kurti stabilią rinką, pagrįstą visuomenės pasitikėjimu šiais produktais, ir kaip šios taisyklės supaprastinamos; primena, kad šioje srityje reikėtų vengti ES deleguotųjų aktų, leidžiant įvairiems valdžios lygmenims, atsižvelgiant į subsidiarumo ir proporcingumo principus, visapusiškai išnagrinėti ir įvertinti reguliavimo sąnaudas;

27. primena, kad bendra žuvininkystės politika prisideda prie tvarios maisto gamybos ES; ragina labiau populiarinti bendros žuvininkystės politikos tikslus tarptautiniu lygmeniu. Šiuo tikslu Sąjunga turėtų stengtis pagerinti regioninių ir tarptautinių organizacijų veiklos rezultatus tarptautinių žuvų išteklių išsaugojimo ir valdymo srityje, remdama mokslu pagrįstą sprendimų priėmimą ir geresnį reikalavimų laikymąsi, didesnę skaidrumą bei suinteresuotųjų subjektų, visų pirma žvejų, dalyvavimą ir kovodama su neteisėta, nedeklaruojama ir nereglamentuojama žvejybos veikla;

(¹) CDr 140/2011 fin, <http://portal.cor.europa.eu/europe2020/MonitoringFlagships/Pages/A-Resource-Efficient-Europe.aspx>

28. pabrėžia, kad reikia glaudžiai bendradarbiauti su žvejybos pramonės sektoriumi plėtojant viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę, taip pat susieti verslą ir mokslinius tyrimus siekiant užtikrinti, kad žvejybos pramonė būtų ne tik tvari, bet ir konkurencinga bei pažangi;
29. pabrėžia, kad siekiant spręsti būsimus su maisto ištekliais, darbo vietų kūrimu, gamtos ištekliais ir regionų vystymusi susijusius uždavinius vietinė akvakultūros produktų gamyba turėtų būti laikoma strategine sritimi (kaip ir kitų pirminio sektoriaus produktų gamyba), atsižvelgiant į tai, kad 70 % Europos Sąjungoje suvartojamų jūros gėrybių yra importuojama;
30. laikosi pozicijos, kad ES turi imtis iniciatyvos plėtodama ekologiškus ir tvarius žuvų auginimo metodus ir ES taikydama naujas žuvų auginimo, maitinimo, veisimo ir sugavimo technologijas bei novatoriškas sistemas ir taip pradėti „mėlynąją revoliuciją“.

Briuselis, 2015 m. liepos 8 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

Rezoliucija – Europos Sąjungos veikimo gerinimas įsigaliojus Lisabonos sutarčiai ir vėliau

(2015/C 313/03)

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

1. mano, kad ES legitimumas ir tolesnis plėtojimas labai priklauso nuo Sąjungos gebėjimo veiksmingai spręsti mums kylančias ekonomines, politines bei socialines problemas ir geriau įtraukti piliečius visais lygmenimis; primena, kad siekiant šio tikslo Europos Sąjungos valdyme turi aktyviai dalyvauti vietos, regionų ir subnacionalinis lygmenys; todėl primygtinai teigia, kad Regionų komitetas privalo dalyvauti diskusijose dėl Europos ateities, taip pat visapusiškai įsitraukti į būsimo konvento veiklą;
2. pritaria Europos Parlamento sprendimui pradėti šias diskusijas jau dabar ir konsultuotis su RK, taip stiprinant tvirtesnius politinius abiejų institucijų santykius; palankiai vertina galimybę prisidėti užtikrinant, kad ES taptų skaidresnė, atskaitingesnė, įtrauktesnė ir veiksmingesnė; pakartoja, kad būtina atkurti piliečių pasitikėjimą ES gebėjimu imtis veiksmų, skirtų gerinti jų gyvenimo kokybę ir apsaugoti ir propaguoti Europos vertybes, deramai atsižvelgiant į nacionalines ir regionines kompetencijos sritis ir tapatybę;
3. mano, kad svarbu sudaryti galimybes glaudžiai bendradarbiaujant su Europos Parlamentu aptarti galimus pokyčius, raidą ir dabartinę Europos Sąjungos institucinę struktūrą, kurie leistų RK būti ne tik konsultaciniu organu, bet ir labiau integruotu svarbiu Europos teisėkūros proceso dalyviu;
4. pabrėžia pilietybės ir pagrindinių teisių, kuriomis grindžiama ES, svarbą ir būtinybę siekti stipresnės atstovaujamosios ir dalyvaujamosios demokratijos Europoje ir įvairiais Europos Sąjungos, valstybių narių ir regionų teisėkūros lygmenimis remiantis daugiapakopiu valdymu; ragina persvarstyti ir supaprastinti Europos piliečių iniciatyvą, kad ji taptų patogesnė naudoti ir prieinama piliečiams; pabrėžia, kad reikia nustatyti teisinę prievolę Europos Komisijai ne tik apsvarstyti galimybę, bet ir pradėti diskusijas, po kurių Europos Sąjungos Taryboje ir Europos Parlamente būtų balsuojama dėl sėkmingų EPI, dėl kurių surinktas 1 milijonas parašų, ir siūlo išnagrinėti kitas priemones, kuriomis būtų sudarytos geresnės sąlygos dalyvauti ES sprendimų priėmimo procese;
5. pakartoja, jog labai svarbu užtikrinti, kad ES biudžetas taptų mažiau priklausomas nuo tiesioginių valstybių narių įnašų, ir persvarstyti ES nuosavų išteklių sistemą, nenustatant jokių papildomų rinkliavų;
6. pabrėžia savo įsipareigojimą siekti Europos Sąjungos, gebančios veikti užsienio ir saugumo klausimais kaip jėga, skatinanti saugumą, stabilumą, demokratiją ir teisinę valstybę; pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijos atlieka itin svarbų vaidmenį, be kita ko, dalyvaudamos ARLEM ir CORLEAP platformų veikloje, palaikant ryšius su ES nepriklausančiomis šalimis dėl pagrindinių politinių klausimų, pavyzdžiui: su migracija susijusios problemos ir galimybės, užimtumo politika, ES plėtra, tvarus gamtos išteklių naudojimas, energetika, inovacijų skatinimas, kultūra, pasaulinės aplinkos apsaugos problemos, vystymosi skatinimas, veiksminga kaimynystės politika ir tvari miestų politika;

Todėl Regionų komitetas pagal dabartinę Sutarčių sistemą:

7. mano, kad esamos priemonės, numatytos Lisabonos sutartyje ir jos protokoluose, vis dar turi didelį neišnaudotą potencialą, kuris gali pagerinti ES veikimą piliečių vardu, įskaitant subsidarumo ir proporcingumo principų stebėsenos nuostatas, EPI ir „nuostatų dėl pereigos“ taikymą, siekiant perkelti atitinkamus sprendimus į įprastą teisėkūros procedūrą, ir prireikus vykdyti tvirtesnę bendradarbiavimą;
8. palankiai vertina 2015 m. gegužės 19 d. paskelbtą geresnio reglamentavimo teisės aktų rinkinį, tačiau pabrėžia, kad „geresnio reglamentavimo“ darbotvarkė negali būti dingstis vengti reikalingų teisės aktų ar juos panaikinti; reikalauja, kad tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros būtų įtraukta aiški nuoroda į RK, pripažįstant pagal Lisabonos sutartį išplėstą RK kompetenciją;

9. ragina ryžtingai stiprinti Regionų komiteto vaidmenį, siekiant tiesiogiai pasinaudoti regionų ir vietos atstovų žiniomis ir patirtimi teisėkūros cikle ir ES sprendimų priėmimo procese, visų pirma:

- visapusiškai įtraukti jį į teisėkūros ciklo **strateginio planavimo procesą**,
- dalyvauti **išankstinio ES pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų rengimo etape**, įskaitant galimybes parengti teritorinius poveikio vertinimus,
- suteikti jam stebėtojo, turinčio teisę kalbėti, statusą **Tarybos darbo grupėse**, nagrinėjančiose politikos sritys, dėl kurių konsultavimasis su Regionų komitetu yra privalomas,
- suteikti jam stebėtojo, turinčio teisę kalbėti, statusą **trišalio dialogo derybose** nagrinėjant sritys, dėl kurių konsultavimasis su Regionų komitetu yra privalomas,
- suteikti galimybę **žodžiu ir raštu teikti klausimus** Europos vykdomajai valdžiai dėl savo politinių rekomendacijų;

10. mano, kad RK turėtų itin aktyviai dalyvauti visose diskusijose dėl ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos. Todėl siūlo, kad:

- būtų įsteigta specialios **sudėties ES sanglaudos politikos Taryba** ir nustatytos kitos finansinės priemonės, susijusios su investicijomis,
- RK taptų pripažintu **stebėtoju, turinčiu teisę kalbėti, Tarybos posėdžiuose sprendžiant ES sanglaudos politikos klausimus** ir svarstant temas, susijusias su investicijomis Europoje;

11. primena, kad užduotis stebėti, ar ES teisės aktai atitinka subsidiarumo principą, buvo išplėsta, įtraukiant Regionų komitetą ir regioninius parlamentus, turinčius įstatymų leidybos galių, glaudžiai bendradarbiaujant su nacionaliniais parlamentais; kad RK galėtų veiksmingiau prisidėti prie subsidiarumo ir apskritai ES teisės aktų kokybės stebėsenos, RK ragina dėti daugiau pastangų siekiant:

- atlikti **teritorinio poveikio vertinimus** *ex ante* etape,
- vietos, regionų ir subnacionaliniu lygmeniu ir ES vardu stebėti **ES teisės aktų perkėlimą į nacionalinę teisę** *ex post* etape,
- pagerinti **išankstinio įspėjimo sistemą**, pavyzdžiui, pratęsiant terminus, kad ją visu pajėgumu galėtų taikyti ir regioniniai subjektai;
- stiprinti regioninių teisėkūros asamblėjų vaidmenį išankstinio įspėjimo procedūroje, konsultavimąsi su nacionaliniais parlamentais regionų kompetencijai priklausančiais klausimais padaryti privalomą, o ne savanorišką;
- kartu su ES valstybėmis narėmis išnagrinėti galimybes suteikti įstatymų leidžiamąją galią turintiems regionų ir subnacionaliniams parlamentams visavertį įgaliojimą teikti pagrįstas nuomones, susijusias su subsidiarumo principu, lyg jie būtų nacionaliniai parlamentai (žr. Lisabonos sutarties Deklaraciją Nr. 51);

12. rekomenduoja visiems valdymo lygmenims dirbti išvien siekiant rasti ilgalaikį Europos valstybių skolos krizės ir susijusios ekonomikos bei socialinės krizės sprendimą, taip pat pritraukti investicijų, kad didėtų konkurencingumas ir būtų kuriama daugiau darbo vietų; primena, kad vietos ir regionų valdžios institucijos per krizę labai nukentėjo, ir reikalauja laikytis daugiapakopio valdymo modelio, siekiant užtikrinti, kad tai nepasikartotų ateityje; šiomis aplinkybėmis sutinka, kad prievolė tuos ekonomikos valdymo aspektus, dėl kurių buvo susitarta ne Sutartyse, iki 2016 m. įtraukti į ES sutarčių sistemą suteikia galimybę spręsti keletą kitų klausimų, susijusių su ES ateitimi;

todėl, atsižvelgdamas į būsimą ES sutarčių peržiūrą, RK:

13. prašo, kad jam, kaip ir dabartinėms institucijoms, būtų suteikta visateisė narystė būsimame konvente;

14. siūlo apsvarstyti laipsnišką RK institucionalizavimą ir jo pertvarkymą į regionų ir vietos autonomijų Europos senatą, kaip blaivios papildomos minties Rūmus; Europos senatas pagerintų nacionalinių ir subnacionalinių institucijų, stebinčių, kaip ES institucijos laikosi subsidiarumo principo, veiklos koordinavimą, jo būtų prašoma pritarti ES teisėkūros aktams sanglaudos politikos srityje ir jis turėtų teisę teikti Europos Komisijai pasiūlymus priimti ar pakeisti ES teisės aktus išimtinai ES kompetencijai nepriklausančiose srityse;

15. mano, kad dėl su teritorine sanglauda susijusių pasiūlymų dėl teisės aktų turi būti gautas RK pritarimas; be to, norėtų, kad būtų sustiprinta jo kompetencija dėl privalomų konsultacijų nustatant, kad konsultacijos su RK yra neatsiejama „įprastos teisėkūros procedūros“ dalis (SESV 294 straipsnis);

16. siūlo į Sutartį įtraukti horizontaliąją išlygą dėl stabilumo, koordinavimo ir valdymo ekonominėje ir pinigų sąjungoje, pagal kurią būtų privaloma konsultuotis su RK pasidalijamosios kompetencijos srityse dėl ekonomikos ir užimtumo politikos koordinavimo priemonių, taip pat rėmimo, koordinavimo ir papildomų veiksmų srityse; primena, kad visuose būsimuose pasiūlymuose dėl EPS stiprinimo turi būti geriau atsižvelgiama į teritorinį matmenį, o didžiosioms byloms turi būti atliktas *ex ante* teritorinio poveikio vertinimas;

17. bet kuriuo atveju ragina privalomai konsultuotis su Regionų komitetu klausimais, susijusiais su vietos ir regionų valdžios institucijomis, dėl priemonių, kurios turi įtakos vidaus rinkos sukūrimui ar veikimui (SESV 115 straipsnis), ir kitose politikos srityse, kurios turi tiesioginio poveikio vietos ir regionų lygmeniu, kaip antai:

- žemės ūkio politika (SESV 43 straipsnis),
- laisvas darbuotojų judėjimas (SESV 46 straipsnis),
- įsisteigimo laisvė (SESV 50 straipsnis),
- konkrečių paslaugų liberalizavimas (SESV 59 straipsnis),
- migracija (SESV 79 straipsnis),
- valstybės pagalba (SESV 109 straipsnis),
- pramonės politika (SESV 173 straipsnio 3 dalis),
- prekybos politika (SESV 207 straipsnis),

18. taip pat siūlo patikslinti „mažiausiai vieno mėnesio“ terminą, nustatytą Europos Parlamento, Tarybos ar Komisijos konsultacijoms su RK (307 straipsnio 2 dalis), nes jis pasirodė nepraktiškas;

19. įpareigoja Pirmininką perduoti šią rezoliuciją Europos Parlamentui, Tarybai, Europos Komisijai ir Europos Vadovų Tarybos Pirmininkui.

2015 m. liepos 8 d., Briuselis

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

Rezoliucija dėl Europos Komisijos 2016 m. darbo programos prioritetų

(2015/C 313/04)

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS,

— atsižvelgdamas į savo 2015 m. birželio 4 d. rezoliuciją dėl šeštosios kadencijos (2015–2020 m.) prioritetų, savo 2015 m. liepos 8 d. rezoliuciją dėl būsimos ES institucinės sąrangos ir 2012 m. vasario 16 d. pasirašytą Protokolą dėl Europos Komisijos ir Regionų komiteto bendradarbiavimo,

— atsižvelgdamas į subsidiarumo ir proporcingumo principus,

Sanglaudos politikos ateitis

1. primena, kad yra tvirtai įsitikinęs, jog Europos strateginių investicijų fondas (ESIF) papildo sanglaudos politiką ir kad stipri naujojo ESIF ir Europos struktūrinių ir investicijų fondų (ESI) veiklos programų sinergija bus itin svarbi siekiant užtikrinti investicinių projektų ir regionų bei vietos plėtros strategijų nuoseklumą; rekomenduoja į projektų atrankos ir įgyvendinimo procesą ir į decentralizuotų investicijų forumų organizavimą įtraukti vietos ir regionų valdžios institucijas;

2. ragina Komisiją aktyviai įtraukti vietos ir regionų valdžios institucijas ir RK dedant pastangas supaprastinti ir paspartinti Europos struktūrinių ir investicijų fondų įgyvendinimą, visų pirma remiantis pirmosiomis aukšto lygio ekspertų grupės, stebėtinios procedūrų paramos gavėjams supaprastinimą, išvadamis, kurios turės būti pateiktos 2016 m.;

3. pakartoja savo raginimą Komisijai parengti baltąją knygą dėl teritorinės sanglaudos, remiantis Tarybai pirmininkaujancio Liuksemburgo veikla analizuojant 2020 m. teritorinės darbotvarkės ir strategijos „Europa 2020“ sąveiką;

4. ragina Europos Komisiją remti regionų keitimąsi informacija ir bendradarbiavimą dėl geresnio pažangiosios specializacijos strategijų taikymo naudojantis struktūriniais fondais, siekiant skatinti inovacijomis grindžiamą augimą;

5. ragina Komisiją atnaujinti diskusiją tema „ne vien tik BVP“ ir parengti alternatyvius ar papildomus gerovės ir darnaus vystymosi rodiklius;

6. ragina Komisiją parengti baltąją knygą dėl integruotos ES miestų darbotvarkės, pagrįstą Rygoje priimta deklaracija, t. y. greitai taikyti poveikio miestams vertinimą, kuris yra naujų Komisijos poveikio vertinimo gairių dalis, ir nustatyti miestų rodiklius, kad būtų galima stebėti padarytą pažangą;

7. primena, kad būtina kaimo vietoves pripažinti vystymosi ir inovacijų centrais, prisidedančiais prie strategijos „Europa 2020“ įgyvendinimo ir palaikančiais subalansuotus santykius su miestų centrais, kad būtų galima pasiekti Lisabonos sutartyje įtvirtintą teritorinės sanglaudos tikslą;

8. ragina Komisiją būsimuose su sanglaudos politika susijusiuose pasiūlymuose labiau atsižvelgti į regionų kultūros ir tradicijų, kurios yra neįkainojamos, nes geba integruoti kaimo ir miesto bendruomenes ir skatina kaimo iniciatyvas, poveikį;

9. primygtinai ragina Komisiją skubiai spręsti augančių skirtumų tarp Europos regionų problemą ir užtikrinti, kad bus skirta pakankamai išpareigojimų ir mokėjimų asignavimų augimui ir moksliniams tyrimams visoje Europoje remti atsižvelgiant į daugiametės finansinės programos 2014–2020 m. vidurio laikotarpio peržiūrą, kuri turėtų būti baigta iki 2016 m. pabaigos;

10. ragina Komisiją toliau remti tarpvalstybinį bendradarbiavimą ir rengti bei įgyvendinti makroregionines strategijas kaip integruotą sistemą, skirtą toje pačioje geografinėje vietovėje esančioms valstybėms narėms ir trečiosioms šalims spręsti bendras problemas ir glaudžiau bendradarbiauti siekiant ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos, ir pabrėžia, kad svarbu į šį procesą labiau įtraukti regionų ir vietos valdžios institucijas, taip pat atstovaujamas RK, ir makroregioninių strategijų procese dalyvaujančių teritorijų ūkio ir socialinės srities subjektus;

11. ragina platesniu mastu naudoti tikrus ES nuosavus išteklius ir pareiškia norą dalyvauti 2016 m. vykstančioje tarpinstitucinėje konferencijoje, kurioje bus aptariami aukšto lygio grupės nuosavų išteklių klausimais darbo rezultatai;

Ekonomikos valdymas

12. ragina Komisiją paskelbti strategijos „Europa 2020“ laikotarpio vidurio peržiūrą, kuri turėtų būti atlikta kuo greičiau 2016 m., siekiant užtikrinti, kad į persvarstytą strategiją bus įtrauktas teritorinis matmuo ir taip bus užtikrintas veiksmingas įvairių ES politikos sričių, įskaitant sanglaudos politiką, Investicijų planą Europai ir kitas ES programas, koordinavimas;

13. prašo Komisijos pritarti Komiteto raginimui valstybėms narėms aktyviai įtraukti vietos ir regionų valdžios institucijas į Europos semestrą, visų pirma rengiant ir įgyvendinant nacionalines reformų programas;

14. primygtinai ragina Komisiją skubiai imtis tolesnių veiksmų, susijusių su penkių pirmininkų pranešimu, ir pristatyti visas priemones, būtinas norint sustiprinti ekonominės ir pinigų sąjungos (EPS) atsparumą ir ją paversti sistema, padėsiančia geriau koordinuoti ir užtikrinti struktūrinę konvergenciją siekiant ES sutarties 3 straipsnyje nustatytų tikslų, įskaitant EPS lygmens fiskalinį pajėgumą;

15. laikosi nuomonės, kad Stabilumo ir augimo pakto taisyklių lankstumas investicijų atžvilgiu turėtų būti taikomas visose valstybėse narėse; todėl ragina Komisiją šiuo tikslu pateikti pasiūlymų ir įvertinti naujų 2010 m. Europos sąskaitų sistemos taisyklių poveikį vietos ir regionų valdžios institucijų gebėjimui investuoti;

Užimtumas, tvarus augimas, vidaus rinkos sukūrimas

16. primena Komisijai jos išipareigojimą pateikti pasiūlymą dėl persvarstyto ir sustiprinto Smulkiojo verslo akto ir siūlo išplėsti vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį įgyvendinant Smulkiojo verslo akto principus;

17. ragina Komisiją užbaigti darbą kuriant Europinę gebėjimų ir kvalifikacijų erdvę, kuri padėtų numatyti darbo rinkai reikalingus įgūdžius ir geriau juos suderinti su turimais gebėjimais, pasitelkiant švietimą, profesinį mokymą ir mokymąsi visą gyvenimą, kad būtų skatinamas darbo vietų kūrimas ir kova su nedarbu, ypač jaunimo nedarbu;

18. primena Komisijai išipareigojimą remti ES darbuotojų saugos ir sveikatos strateginę programą, stiprinti vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį ir skatinti naują valdymą, be kita ko, pasitelkiant Europos centrinį iniciatyvinį komitetą, kuriam pavesta apibrėžti, koordinuoti ir plėtoti darbuotojų sveikatos ir saugos klausimus;

19. tikisi, kad bus greitai paskelbtas darbo jėgos judumo dokumentų rinkinys ir kad į jį bus įtrauktas pasiūlymas galbūt persvarstyti Darbuotojų komandiravimo direktyvą;

20. ragina užbaigti Europos prieinamumo aktą;

21. primygtinai ragina Komisiją dėti daugiau pastangų, kad būtų pateiktos priemonės, kuriomis siekiama suderinti profesinį ir asmeninį gyvenimą, ir šiuo tikslu peržiūrėti 2010 m. direktyvą dėl vaiko priežiūros atostogų, rasti išeitį iš institucinės aklavietės dėl Direktyvos dėl motinystės atostogų ir pateikti konkrečią strategiją, skirtą lyčių lygybei Europos Sąjungoje pasiekti;

22. prašo tęsti darbą įvairiarūšio vežimo srityje, visų pirma pateikti pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl Europinės keleivių, vykstančių įvairiarūšiu transportu, teisių sistemos;
23. dar kartą ragina Komisiją parengti žaliąją knygą dėl judumo geografinių ir demografinių iššūkių patiriančiuose regionuose;
24. ragina Komisiją, atliekant 2016 m. ES PVM direktyvos peržiūrą, patikslinti sąlygas, kuriomis gali būti laikomas suderinamu su ES teise pagal viešąją teisę vykdomo savivaldybių bendradarbiavimo, kuriam netaikomi viešųjų pirkimų įstatymai, neapmokestinimas;
25. palankiai vertina Komisijos ketinimą 2016 m. atnaujinti darbą dėl bendros konsoliduotosios pelno mokesčio bazės (BKPMB), siekiant pradėti ilgalaikes reformas dėl pelno paskirstymo, kad Europoje būtų sukurtos teisingesnės įmonių pelno apmokestinimo sąlygos;
26. tikisi, kad bendroji skaitmeninė rinka sudarys tinkamas sąlygas skaitmeniniams tinklams ir e. prekybai padidinti skaitmeninės ekonomikos augimo potencialą investuojant į didelės spartos patikimą IRT infrastruktūrą, remiant e. vyriausybę, viešąsias paslaugas ir skaitmeninius įgūdžius, ir siūlo visoje ES įgyvendinti e. gyvenamosios vietos programą, siekiant supaprastinti prieigą prie bendrosios skaitmeninės rinkos skaitmeniniams investuotojams iš ES nepriklausančių šalių;
27. tikisi, kad bus pateiktas pasiūlymas bendrojoje skaitmeninėje rinkoje uždrausti geografinį blokavimą;
28. ragina Komisiją pateikti pasiūlymų dėl suderinto požiūrio į bendro vartojimo ekonomikos taisykles, deramai atsižvelgiant į skirtumą tarp komercinės ir nekomercinės veiklos;
29. ragina persvarstyti Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvą (AVŽPD) atsižvelgiant į technologijų plėtrą ir pabrėžia, kad būtina toliau įgyvendinti politiką, kuria skatinamas naujienas skelbiančių žiniasklaidos priemonių pluralizmas visose valstybėse narėse;
30. tikisi, kad Komisija imsis konkrečių priemonių, siekdama pažangos įgyvendinant 2015 m. gegužės 28–29 d. Tarybos išvadose numatytus tikslus dėl Europos mokslinių tyrimų erdvės ir mokslo 2.0, padedant RK ir vietos ir regionų valdžios institucijoms;
31. tikisi, kad bus vykdoma tolesnė veikla, susijusi su Komisijos žaliąja knyga dėl galimybės geografinės nuorodos apsaugą taikyti ir ne žemės ūkio produktams;

Darnus vystymasis

32. ragina visapusiškai ir ryžtingai įgyvendinti 7-ąją aplinkosaugos veiksmų programą (AVP) 2014–2020 m., todėl ragina Komisiją 2016 m. pateikti uždelstą komunikatą dėl žemės, kaip išteklių, naudojimo, naują pasiūlymą dėl direktyvos dėl teisės kreiptis į teismą aplinkos klausimais ir pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl aplinkosauginio tikrinimo ir vykdymo užtikrinimo;
33. dar kartą ragina Komisiją į ES teisės aktus įtraukti tikslą užkirsti kelią bet kokiam grynajam biologinės įvairovės ir ekosistemų funkcijų praradimui, todėl tikisi, kad 2016 m. Komisija pateiks atitinkamą iniciatyvą pagal ES biologinės įvairovės strategiją iki 2020 m.;
34. todėl prašo kuo skubiau patvirtinti teisės aktų dėl maisto produktų atsekamumo ir ženklavimo peržiūrą, bendradarbiaujant ir palaikant nuolatinį ryšį su skirtingais Europos Sąjungos, valstybių narių ir regionų teisėkūros lygmenimis, kad vartotojai galėtų priimti sąmoningo vartojimo sprendimus, be kita ko, suteikiant pripažinimą visiškai genetiškai modifikuotų organizmų (GMO) nenaudojančioms gamybos grandinėms;

35. pabrėžia, kad labai svarbus vaidmuo teks būsimiems pasiūlymams dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų dėl žiedinės ekonomikos ir dabartinių teisės aktų nuosekliam įgyvendinimui visoje Europos Sąjungoje, visų pirma mažinant perdirbamų atliekų vežimą į sąvartynus, dar kartą primena savo prašymą užsibrėžti dar platesnio užmojo atliekų tvarkymo ir perdirbimo tikslus ir atkreipti dėmesį į didelį žiedinės ekonomikos potencialą inovacijas diegiančioms MVĮ;

36. prašo pakviesti jį dalyvauti rengiant naujus teisės aktus, numatytus energetikos sąjungos dokumentų rinkinyje, ypač persvarstant Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvą, Pastatų energinio naudingumo ir Energijos vartojimo efektyvumo direktyvas;

37. tikisi, kad Komisija pateiks veiksmų planą Merų pakto vaidmeniui stiprinti įgyvendinant energetikos ir klimato politiką, siekiant pratęsti iniciatyvą po 2020 m. ir padėti ją plėtoti pasaulyje; ragina Europos Komisiją į Merų paktą visapusiškai integruoti iniciatyvą „Mayors Adapt“ ir, derinant su pažangiųjų miestų sprendimais, Merų paktu naudotis kaip priemone energetikos ir klimato politikai įgyvendinti;

38. ragina Europos Komisiją parengti komunikatą dėl pažangiųjų miestų siekiant papildomai prisidėti prie pažangiųjų sprendimų efektyvaus energijos vartojimo, judumo mieste ir inovacijų srityse glaudžiai bendradarbiaujant su RK informacijos apie esamas iniciatyvas rinkimo ir geresnio jų koordinavimo srityse; todėl primygtinai ragina pripažinti vietas ir regionų valdžios institucijų vaidmenį ne tik pastatų energijos vartojimo efektyvumo, bet ir kitose srityse; dar kartą ragina Komisiją remti mažo ir vidutinio masto atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybą, kadangi ji padėtų ne tik sumažinti energijos nepriteklių, bet ir užtikrintų energijos tiekimo saugumą;

39. ragina Komisiją imtis priemonių, kuriomis būtų skatinama diegti naujoves ir modernizuoti kaimo ekonomiką, ir pateikti reguliavimo mechanizmus pieno sektoriuje iš anksto numatant ir sušvelninant rinkų nepastovumą, siekiant išsaugoti žemės ūkį visuose regionuose ir apsaugoti kaimo bendruomenes;

40. pakartoja savo prašymą Europos Komisijai skatinti mažinti maisto švaistymą ir dar kartą pateikti pasiūlymą iki 2025 m. nustatyti ne mažiau kaip 30 proc. maisto atliekų sumažinimo tikslą, remiantis atšauktu 2014 m. pasiūlymu, kuriuo iš dalies keičiama Atliekų pagrindų direktyva; todėl pritaria Europos Parlamento raginimui 2016 m. paskelbti Europos kovos su maisto švaistymu metais;

41. pažymi, kad šeši iš septynių didžiausių ankstyvos mirties rizikos veiksnių yra susiję su tuo, ką valgome, geriame ir kiek judame, ir ragina Komisiją apsvarstyti ES lygmeniu koordinuojamų veiksnių galimybę, kad būtų geriau sprendžiama antsvorį turinčių ir nutukusių žmonių skaičiaus didėjimo problema;

42. pritaria Europos Parlamento balsavimui už vaisių ir daržovių, bananų ir pieno tiekimo švietimo įstaigoms pagalbos programą ir ragina Komisiją 2016 m. pateikti konkrečių pasiūlymų;

Stabilumas ir bendradarbiavimas Europos Sąjungoje ir už jos ribų

43. ragina Komisiją įgyvendinti Europos migracijos darbotvarkę, bendradarbiaujant su vietos ir regionų valdžios institucijoms, ypač atsižvelgiant į jų patirtį, susijusią su priėmimo sąlygomis ir perkėlimo priemonėmis, ir pateikti teisėkūros procedūra priimamų aktų dėl perkėlimo į ES mechanizmo ir perkėlimo ES viduje mechanizmo, kad būtų pasiektas teisingesnis asmenų, kuriems reikia tarptautinės apsaugos, pasiskirstymas ES; todėl tikisi, kad bus įvertintas ir galbūt persvarstytas reglamentas „Dublinas III“; pakartoja savo pasiūlymą steigti kilmės ir paskirties šalių miestų ir regionų „migracijos ir integracijos partnerystes“ ir pabrėžia, kad Europos struktūriniai ir investicijų fondai gali atlikti svarbų vaidmenį remiant migracijos politiką bei integracijos procesus ir aktyvią asmenų integraciją pagal ES principus ir užtikrinant socialinę sanglaudą;

44. remia šiuo metu įgyvendinamą humanitarinę misiją, kuri vykdoma laikantis bendrų ES vertybių; ragina Komisiją taikyti platų požiūrį imantis veiksnių migracijos srityje ir įgyvendinant šią strategiją atsižvelgti į ekonominius, socialinius, aplinkos, saugumo ir valstybių narių suvereniteto klausimus. RK galėtų prisidėti prie šio darbo skatindamas vietos ir regionų valdžios institucijų atstovus keistis nuomonėmis šiais klausimais ir pasiūlyti galimų sprendimų;

45. ragina Komisiją visais valdymo lygmenimis skatinti dialogą kaip svarbų ES plėtros proceso aspektą ir kasmetinėje plėtros ataskaitoje sistemingai analizuoti decentralizacijos ir vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmens padėtį;
46. ragina atidžiai peržiūrėti Europos kaimynystės politiką (EKP), kurioje daugiau dėmesio turėtų būti skiriama trims strateginiams prioritetams: tinkamam demokratiniam valdymui, tvariam regionų vystymuisi ir apykaitinei migracijai bei judumui, ir ypač prašo stiprinti decentralizacijos procesus remiančias iniciatyvas; atkreipia dėmesį į tai, kad svarbu instituciniu požiūriu stiprinti vietos organus ir ragina Komisiją toliau taikyti Vietos administravimo priemonę ir išplėsti jos taikymo sritį įtraukiant visas kaimynines šalis;
47. mano, jog ypač svarbu, kad vietos ir regionų valdžios institucijos dalyvautų naujosios EKP daugiašaliuose ir dvišaliuose veiksmuose ir būtų skirtas pakankamas finansavimas reformoms vietos ir regionų lygmeniu, kaip aukščiausiojo lygio susitikime Rygoje to prašė valstybių ir vyriausybių vadovai;
48. toliau yra įsitikinęs, kad Transatlantinės prekybos ir investicijų partnerystė (TPIP) galėtų suteikti galimybę ES paskatinti augimą ir užimtumą abipusiškai atveriant rinkas prekybai prekėmis, taip pat paslaugoms, investicijoms ir viešiesiems pirkimams, mažinti biurokratizmą ir šalinti netarifines kliūtis prekybai, visapusiškai laikantis ES valstybėse narėse galiojančių teisinių standartų, visų pirma susijusių su socialine, aplinkos ir vartotojų politika, ir išsaugoti demokratinį dalyvavimą bei vietos ir regionų valdžios institucijų galias;
49. laikosi nuomonės, kad tos pačios išankstinės sąlygos turi būti taikomos ir derybose dėl TiSA, tik daug mažesniu mastu; prašo Komisijos įtraukti RK į derybų dėl TiSA procesą, visų pirma RK užtikrinant panašią prieigą prie derybų dokumentų kaip TPIP atveju;
50. pabrėžia, kad būtina nustatyti naujus visuotinius tvaraus vystymosi tikslus, kurie turi būti įgyvendinti per ateinančius penkiolika metų, todėl prašo, ypatingą dėmesį skiriant decentralizuotam bendradarbiavimui, imtis konkrečių iniciatyvų siekiant paremti vietos ir regionų valdžios institucijų pastangas juos įgyvendinant;
51. prašo Komisijos imtis veiksmų dėl pasaulinės miestų darbotvarkės rengiantis konferencijai HABITAT III ir įtraukti vietos ir regionų valdžios institucijas formuojant Europos Sąjungos poziciją;

Pilietiškumas ir valdymas

52. ragina persvarstyti ir supaprastinti Europos piliečių iniciatyvą, kad ji taptų patogesnė naudoti ir prieinama piliečiams;
53. ragina atnaujinti Komisijos veiksmus siekiant skatinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą komunikacijos srityje, taip pat ir naudojant RK narių sverto potencialą užmezgant ryšius su piliečiais ir vykdant veiklą vietos lygmeniu visoje Europos Sąjungoje;
54. ragina Komisiją rengiant pasiūlymą dėl tarpinstitucinio susitarimo dėl privalomo skaidrumo registro demokratiškai išrinktiems vietos ir regionų valdžios institucijų ir asociacijų atstovams privalomo registro netaikyti;
55. palankiai vertina tai, kad Komisijos pasiūlyme dėl tarpinstitucinio susitarimo dėl geresnio reglamentavimo teritorinio poveikio vertinimas minimas kaip viena priemonių, leidžiančių atlikti poveikio vertinimus, ir ragina Komisiją šia priemone naudotis reguliariai rengiant pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, kurie gali turėti teritorinį poveikį; vis dėlto prašo, kad tarpinstituciniame susitarime būtų pripažintas didesnis ir konkretesnis RK vaidmuo, kaip numatyta Lisabonos sutartyje;
56. paveda Komiteto pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Europos Komisijai, Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos Vadovų Tarybos pirmininkui.

Briuselis, 2015 m. liepos 9 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

NUOMONĖS

REGIONŲ KOMITETAS

113-OJI PLENARINĖ SESIJA, 2015 M. LIEPOS 8-9 D.

Europos regionų komiteto nuomonė. Žalioji knyga „Kapitalo rinkų sąjungos kūrimas“

(2015/C 313/05)

Pranešėjas:	Balstogės meras Tadeusz TRUSKOLASKI (PL/EA)
Pamatinis dokumentas:	Žalioji knyga „Kapitalo rinkų sąjungos kūrimas“ COM(2015) 63 <i>final</i>

I. BENDROSIOS PASTABOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

1. su pasitenkinimu pažymi, kad Europos Komisija savo žaliojoje knygoje „Kapitalo rinkų sąjungos kūrimas“ imasi iniciatyvos, kurios pagrindinis tikslas – sukurti bendrąją kapitalo rinką;
2. primena, kad privati iniciatyva ir verslumas atlieka svarbų vaidmenį kuriant konkurencingą ekonomiką Europos Sąjungoje;
3. atkreipia dėmesį į tai, kad svarbu sukurti vieną bendrąją kapitalo rinką;
4. ragina Komisiją paspartinti darbą rengiant veiksmų planą ir pateikti teisės aktų pasiūlymus kuo greičiau, kad tikslas sukurti visiškai integruotą bendrąją ES kapitalo rinką būtų pasiektas iki 2018 m. pabaigos;
5. palankiai vertina Komisijos pastangas šalinti kliūtis investavimui į verslą, nes tai bus itin naudinga mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVI); pabrėžia, kad siekiant tvaraus vietos ir regionų augimo ir tvarių darbo vietų svarbu išlaisvinti kapitalo rinkų potencialą;
6. pabrėžia, kad finansų rinkų srityje būtina imtis papildomų struktūrinių ir anticiklinių priemonių, kurios turėtų būti parengtos taip, kad darytų poveikį visoms ES valstybėms narėms ir būtų naudingos regionams, kuriuose finansų rinkos nėra gerai išvystytos;
7. pažymi, kad būtinas Europos ekonomikos finansavimo šaltinių įvairinimas ir priemonės naujoms investicijoms pritraukti siekiant užtikrinti augimą ir stabilumą;
8. daugiausia dėmesio skiria tiems kapitalo rinkų sąjungos aspektams, kurie gali paspartinti vystymąsi regionų ir vietos lygmeniu;
9. yra ypač suinteresuotas ir tvirtai remia visas priemones, kuriomis siekiama:
 - a) stiprinti MVI potencialą pripažįstant jų vaidmenį vietos lygmeniu skatinant verslumą, kuriant inovacijas ir formuojant visuomenę, grindžiamą darbu kaip vertybe;

b) remti svarbių ilgalaikių investicinių projektų, turinčių ypatingą reikšmę regionų lygmeniui, tvarumą, nes jie yra veiksmingo regionų ir vietos vystymosi prielaida;

10. atkreipia dėmesį į tai, kad kapitalo rinkų sąjunga turi padėti įvairinti finansavimo šaltinius investiciniams projektams, kuriems įgyvendinti, atsižvelgiant į jų pobūdį ir apimtį, reikalingas didesnio finansinių subjektų skaičiaus dalyvavimas;

11. pritaria nuomonei, kad norint sukurti kapitalo rinkų sąjungą būtinos išsamios analizės ir konsultacijos kliūtims ir galimybėms nustatyti, o vėliau – įvairiapusiškos reguliavimo, institucinės ir švietimo priemonės;

II. KAPITALO RINKŲ SĄJUNGOS PRINCIPAI IR TIKSLAI

12. palankiai vertina tai, kad pradedamas darbas, susijęs su kapitalo rinkų sąjungos kūrimo procesu;

13. mano, kad reguliuojama ES bendroji kapitalo rinka bus dar viena priemonė gerinti atsparumą asimetriškam sukrėtimui, kurį sukelia nevienodas atskirų Europos Sąjungos regionų vystymosi tempas; atkreipia dėmesį į tai, kad kapitalo rinkos silpnos ir todėl, kad giliai išsiskniję bendros paklausos stygių lemiantys veiksniai, pavyzdžiui, skirtingas išsivystymo lygis regionuose;

14. palankiai vertina sudarytą papildomų prioritetinių priemonių sąrašą, apimančią kliūčių patekti į kapitalo rinkas mažinimą, lengvesnį ryšių tarp kapitalo investuotojų ir MVĮ tipo ekonominių subjektų užmezgimą, saugumą kapitalo rinkoje, ilgalaikių investicijų rėmimą ir finansavimą, neviešo platinimo ir kitų finansavimo formų plėtojimą visoje ES, taip pat administracinės naštos mažinimą;

15. mano, kad kapitalo rinkų sąjunga turi potencialo integruoti susiskaidžiusias Europos kapitalo rinkas ir sustiprinti tarpvalstybinį kapitalo judėjimą, o tai padidins investicijų į Europos įmones ir infrastruktūros projektus apimtį;

16. ragina Komisiją taip pat atsižvelgti į pasiūlą, visų pirma išanalizuoti ir šalinti pagrindines priežastis, dėl kurių privatūs ir instituciniai investuotojai negali sutelkti ir transformuoti pakankamai kapitalo, kad būtų sustiprintos atskiros finansinės paslaugos ir ilgalaikės investicijos į realiąją ekonomiką;

17. nuogaštuoja, kad iki šiol nustatyti tikslai yra pernelyg bendro pobūdžio, ir tai gali sutrukdyti pasiekti patenkinamą MVĮ finansavimo šaltinių įvairinimo lygį;

18. mano, kad kuriama kapitalo rinkų sąjunga pirmiausia turėtų skatinti MVĮ vystymąsi, tačiau abejoja, ar keitimas vertybiniais popieriais, kuris išlaidų požiūriu daugiau kainuotų MVĮ, galėtų būti tinkamas ilgalaikis MVĮ finansavimo problemų sprendimas;

19. palankiai vertina pasirinktą naują kryptį didinti privačių individualių investuotojų dalyvavimą kapitalo rinkoje, bet pabrėžia, kad privatiems investuotojams žaliajoje knygoje skiriama per mažai dėmesio;

20. mano, kad įgyvendinant išsamią kapitalo rinkos reformą būtina užtikrinti griežtą priežiūrą visos ES mastu ir nacionaliniu lygmeniu, kartu stiprinti Europos vertybinių popierių ir rinkų institucijos vaidmenį priežiūros konvergencijos gerinimo srityje, kad būtų išvengta pernelyg didelės rizikos prisiėmimo ir finansų rinkų nestabilumo;

21. ragina surengti išsamesnes konsultacijas dėl pakeitimo vertybiniais popieriais procedūros kartu atsižvelgiant į finansų krizės metu išmoktas pamokas. Pakeitimas vertybiniais popieriais neturi sukelti sisteminės rizikos, todėl jo reikėtų netaikyti priemonėms, darančioms stiprų svėro poveikį, ir vengti priklausomybės nuo trumpalaikio finansavimo;

22. atkreipia dėmesį į tai, kad pavienėse valstybėse narėse rinkos stipriai skiriasi viena nuo kitos kultūriniu, istoriniu ir teisiniu požiūriais. Atsižvelgiant į klausimo sudėtingumą, kapitalo rinkos kūrimo ir jos poveikio *ex ante* analizė turi būti atlikta kiekvienos valstybės narės atveju;

23. mano, kad daugelis kapitalo rinkos sąjungos iniciatyvų turi būti įgyvendinamos vienu metu, o vėliau, atsižvelgiant į socialines kliūtis, atsirandančias dėl tradicijų, įpročių ir pan., jos turi būti paremtos daugiapakopėmis švietimo programomis;

24. atkreipia dėmesį į menkas smulkių investuotojų ir labai mažų bei mažų įmonių savininkų finansines ir investavimo kultūros žinias. Šie veiksniai stabdo visos Europos kapitalo rinkos vystymąsi;

25. mano, kad vietos ir regionų valdžios institucijos turi atlikti svarbų vaidmenį ugdant gyventojų finansinį raštingumą. Be to, pabrėžia socialinių institucijų ir švietimo įstaigų vaidmenį gerinant jaunųjų europiečių žinias apie ekonomiką ir finansus;

26. mano, kad derėtų apsvarstyti finansinį ir institucinį viešojo sektoriaus dalyvavimą tose srityse, kurios tiesiogiai skatina kapitalo rinkos vystymąsi ir kuriose nepakanka privataus sektoriaus iniciatyvų; Prieš įtraukiant viešąjį sektorių turėtų būti užtikrinta, kad viešosiomis lėšomis tikrai būtų generuojamos privačios iniciatyvos. mano, kad tokiais atvejais viešojo sektoriaus dalyvavimas turėtų remtis kartu vykdoma ekonomine analize ir turėtų būti parengtas aiškus viešojo sektoriaus pasitraukimo planas pasiekus norimą poveikį arba jei jo pasiekti nepavyktų;

27. mano, kad daugelyje šalių galima rasti geriausios praktikos pavyzdžių kapitalo sąjungos numatytose srityse ir juos vertėtų skleisti;

28. pabrėžia, kad vietos ir regionų subjektai gali atlikti svarbų ir įvairiapusį vaidmenį kapitalo rinkose kaip investuotojai, suteikiantys ilgalaikį pradinį kapitalą; jų išskolinimais būtų galima prekiauti rinkose;

III. TEISINĖS TVARKOS DERINIMAS

29. pritaria nuomonei, kad reikia sukurti nuoseklų kapitalo rinkų taisyklių sąvadą. Jo nuostatos turėtų būti taikomos visose valstybėse narėse.

30. taip pat mano, kad sukūrus skaidrias sąlygas bendrajai kapitalo rinkai ir suvienodinus garantijų sistemas būtų galima tikėtis didesnio investuotojų pasitikėjimo, kuris paskatintų veiksmingesnį kapitalo paskirstymą;

31. pabrėžia, kad nuoseklus taisyklių sąvadas būtų svarbus žingsnis šalinant kliūtis ir kuriant reikiamą aplinką, o tai yra būtina su tarptautinėmis rinkomis labiau susietos bendrosios kapitalo rinkos kūrimui ir veikimui visoje ES;

32. atkreipia dėmesį į tai, kad pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, susijusių su kapitalo rinkų sąjunga, neturėtų tapti pernelyg didele reguliavimo našta MVĮ ar mažinti naudą, kurią šiame sektoriuje galima gauti sukūrus bendrąją kapitalo rinką;

33. mano, kad turi būti sukurtos naujos teisinės formos, leidžiančios Europos Sąjungoje investuoti ir gauti kapitalo;

34. įsitikinęs, kad užtikrinus didesnę viešai prieinamos finansinės informacijos skaidrumą ir pašalinus priežastis, neleidžiančias palyginti atskirų valstybių narių finansinės informacijos, būtų galima pradėti naujas rinkos iniciatyvas;

35. kaip ir savo ankstesnėse nuomonėse dar kartą ragina užtikrinti didesnę palyginamumą ir geresnę prieigą prie informacijos apie riziką, susijusią su MVĮ finansavimu visoje ES;

36. mano, kad vertėtų nustatyti supaprastintus tarptautinius finansinės atskaitomybės standartus (IFRS), kurie leistų palyginti įmones ir sustiprintų jų reitingą. Be to, tokių standartų taikymas gali paskatinti investuotojus investuoti į tas įmones, kurios vadovaujasi skaidriais ir bendrai pripažintais principais;

37. mano, kad reikia tikslingai siekti suderinti bankroto teisę ir suvienodinti finansinio restruktūrizavimo pagrindą, ir pripažįsta, kad šis klausimas labai sudėtingas, ypač atsižvelgiant į egzistuojančias skirtingas privilegijuotas visuomenės ir kreditorių grupes;

38. palankiai vertina teisinės sistemos, įskaitant prudenčines priežiūros reikalavimus, peržiūrą siekiant patikrinti apribojimus turto pakeitimui vertybiniais popieriais MVĮ sektoriuje ir finansavimą teikiančių ne bankų finansinių įstaigų, mažiau ribojančių ilgalaikio dalyvavimo infrastruktūros projektuose sąlygas, veiklai;

39. atkreipia dėmesį į galimą nepakankamo finansų rinkų suderinimo problemą, nes tam tikros valstybės narės nedalyvauja bankų sąjungoje;

40. pabrėžia, kad kapitalo rinkų sąjunga pasaulio lygmeniu turi būti atvira, konkurencinga ir pritraukti tarptautinius investuotojus išsaugant aukštus ES standartus, pavyzdžiui, užtikrinant rinkos etiškumą ir investuotojų finansinį stabilumą;

IV. MVĮ FINANSAVIMO ŠALTINIŲ ĮVAIRINIMAS

41. ypač norėtų pabrėžti MVĮ sektoriaus svarbą Europos ekonomikai ir regionų vystymuisi. ES-27 buvo daugiau kaip 20 mln. MVĮ, kurios užtikrino 67 % darbo vietų ir sukūrė 58 % bendrosios pridėtinės vertės. Be to, 19 mln. MVĮ, kuriose dirbo iki 10 darbuotojų, teko penktadalis visų darbo vietų ES. 2008–2011 m. krizės laikotarpiu MVĮ galėjo geriau išlaikyti užimtumo lygį nei didelės įmonės, tačiau jų dalis BVP santykinai sumažėjo ⁽¹⁾;

42. atkreipia dėmesį į tai, kad MVĮ sunku savo veiklai rasti įvairių finansavimo šaltinių: ES daugiau kaip 80 % išorės finansavimo šaltinių MVĮ sudaro bankų kreditai ir 40 % įmonių naudojami įstaigų, kurios paprastai susijusios su bankais, finansinės nuomos pasiūlymais;

43. pažymi, kad MVĮ galimybės gauti banko kreditą ekonomikos sunkmečiu yra dar mažesnės, o tai reiškia, kad bankų vidaus procesai veikia ne anticikliškai, o veikiau procikliškai;

44. pažymi, kad MVĮ galimybės gauti banko kreditą ekonomikos sunkmečiu yra dar mažesnės, o tai reiškia, kad bankų vidaus procesai veikia ne anticikliškai, o veikiau procikliškai; mano, kad bankų sektoriui būtina didesnė konkurencija, kad sumažėtų jo dominavimas užtikrinant finansavimo šaltinius ES, ypač MVĮ sektoriui.

45. Todėl reikėtų tvirtai remti kliūčių, ribojančių ne bankų finansinių įstaigų konkurenciją ir atitinkamas finansines priemones, šalinimą pritraukiant naujus dalyvius ir diegiant kitų nei finansų sektorius inovacijas, taip pat pasiūlymus dėl teisėkūros iniciatyvų šioje srityje; atkreipia dėmesį į tai, kad kapitalo rinkų sąjunga nesiekia susilpninti bankų vaidmens Europos ekonomikoje; mano, kad reikia užtikrinti deramą pusiausvyrą tarp priemonių, skatinančių investicinę bankininkystę ir ne bankų finansų įstaigų finansavimą, ir finansavimo teikiant tradicinius bankų kreditus;

46. palankiai vertina ligšiolines valstybių narių priemones, tarp jų finansinės paramos MVĮ programas (garantijos, subsidijos, komercinių mokėjimų paspartinimas, parengiamojo etapo kapitalas);

47. atkreipia dėmesį į MVĮ vystymuisi ypač svarbius veiksnius, pavyzdžiui, verslui palankią aplinką, šiuolaikinę infrastruktūrą, aukštųjų technologijų ekonomikos šakų egzistavimą ir aukštos kvalifikacijos darbuotojus. Todėl kapitalo rinkų sąjungos iniciatyvos turėtų būti taip parengtos, kad jos padėtų sumažinti kapitalo pritraukimo sąnaudas ir pasiektų labai mažas įmones, kurių ne tik yra daugiausia, bet ir kurių ryšiai su kapitalo rinkomis yra silpniausi; pabrėžia, kad būtina kiek galima sumažinti dėl reglamentavimo susidaranti administracinė našta;

⁽¹⁾ Europos Komisijos metinė ataskaita dėl MVĮ, 2013 m. spalio mėn.

48. nuogąstauja, kad naujos ES bankų sektoriaus taisyklės (KRD IV ir KRR dokumentų rinkinys) gali dar labiau apriboti MVĮ galimybes gauti bankų finansavimą, todėl rekomenduoja reguliariai analizuoti poveikį, kurį šios taisyklės pavienėse valstybėse narėse daro MVĮ galimybėms gauti bankų finansavimą;

49. pabrėžia, kad vietiniai ir regioniniai bankai atlieka svarbų vaidmenį MVĮ finansavimo srityje, nes jie geriausiai žino vietos ir regionų ekonomiką ir taiko specialias procedūras vietos įmonių kredito rizikai įvertinti;

V. KONKURENCIJOS KAPITALO RINKOJE SKATINIMAS

50. tikisi, kad bendroji kapitalo rinka gali prisidėti prie alternatyvų tradicinėms kreditų ir investicijų tarpininkavimo formoms plėtojimo ir sklaidos. Jos turi didžiulį potencialą suteikti investicinį kapitalą vietiniams ekonominės veiklos vykdytojams;

51. ragina Europos Komisiją skleisti alternatyvių finansavimo formų, kurios tam tikrose ES valstybėse narėse jau yra gerai išplėtotos, geriausios praktikos pavyzdžius;

52. mano, kad aptariant ir kuriant kapitalo rinkų sąjungą vertėtų sukurti atitinkamą aplinką, ypač tam tikrą reguliavimo ir priežiūros lygmenį, šešėlinės bankų sistemos ir sutelktinio finansavimo plėtojimui. Nors ši sritis palyginti nėra labai svarbi, tačiau ji labai sparčiai auga ⁽²⁾;

53. pažymi, kad inovatyvių projektų atveju labiau tinka alternatyvaus finansavimo pasiūlymai MVĮ, ypač didesnės investicijų rizikos priemonės;

54. laikosi nuomonės, kad reguliavimo aplinka turėtų būti skatinamojo pobūdžio ir neapriboti galimybių naudotis naujomis kapitalo paskirstymo priemonėmis ir formomis;

VI. BAIGIAMOSIOS PASTABOS

55. palankiai vertina Komisijos didesnę domėjimąsi galimybėmis gauti finansavimą ne iš bankų;

56. pažymi, kad žalioji knyga „Kapitalo rinkų sąjungos kūrimas“ yra tik pirmasis žingsnis kuriant bendrąją kapitalo rinką;

57. pageidautų dalyvauti tolesniame darbe, nes diferencijuota regionų ir vietos perspektyva rengiant taisykles leistų atsižvelgti į visų subjektų poreikius;

58. ragina apsvarstyti išsamią darbo programą, užtikrinančią atitinkamą dinamiką, kuri būtina norint laikytis suplanuoto bendrosios kapitalo rinkos sukūrimo termino;

59. pabrėžia, jog būtina įtraukti įvairius suinteresuotuosius subjektus, kad būtų galima parengti visus tenkinantį dokumentą, kuriuo atsižvelgiama į skirtingus atskirų regionų ir sektorių poreikius;

60. atkreipia dėmesį į tai, kad būtina veiksmingiau įgyvendinti programas, skirtas gerinti finansų srities žinias ir visuomenę geriau informuoti apie investavimo galimybes ir poreikius. Šiuo tikslu reikėtų papildyti ir remti nacionalines iniciatyvas ir Europos projektus, kaip, pavyzdžiui, „Consumer Classroom“;

61. ragina surengti papildomas viešąsias diskusijas dėl žaliosios knygos „Bendrosios kapitalo rinkos kūrimas“ ir dėl susijusios direktyvos peržiūros dėl perspektyvų ir pakeitimo vertybiniais popieriais.

Briuselis, 2015 m. liepos 8 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

⁽²⁾ *The European Alternative Finance Benchmarking Report*, Kembridžo universitetas, 2015 m. vasario mėn.

Europos regionų komiteto nuomonė – Geriausias pasinaudojimas lankstumu, kurį suteikia galiojančios Stabilumo ir augimo pakto taisyklės

(2015/C 313/06)

Pranešėja:	Olga ZRIHEN (BE/PES), Valonijos regiono parlamento narė
Pamatinis dokumentas:	Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos centriniam bankui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui, Regionų komitetui ir Europos investicijų bankui „Geriausias pasinaudojimas lankstumu, kurį suteikia galiojančios Stabilumo ir augimo pakto taisyklės“
	COM(2015) 12 final

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

1. palankiai vertina tai, kad Komisijos komunikate, pateiktame kartu su investicijų planu, nurodytas naujosios Komisijos prioritetas – skatinti viešąsias ir privačias investicijas; jį nustatyti paskatino labai žemas dabartinis investicijų ES lygis, kuris pagal panašų BVP lygį šiuo metu yra 230–370 mlrd. EUR mažesnis nei 2007 m. metinis vidurkis;
2. pritaria Komisijos tikslui kuo geriau pasinaudoti lankstumu, kurį suteikia galiojančių Stabilumo ir augimo pakto taisyklių aiškinimas visų pirma siekiant, kad Stabilumo ir augimo paktas darytų būtiną anticiklinį poveikį dabartinėmis sąlygomis, kai labai silpnas augimas ekonomikos augimas, ypač aukštas vidutinis nedarbo lygis ES ir dėl nevienodo investicijų mažėjimo, kurį patyrė visų pirma silpniausios šalys, vis didėjantys regioniniai skirtumai; mano, kad tai turi būti ilgalaikis tikslas, nesiejamas tik su šiuo komunikate aptariamo investicijų plano tvarkaraščiu;
3. pabrėžia, kad Komisija pateikė dokumentą nesurengusi išankstinių konsultacijų su kitomis Europos institucijomis ir netaikiusi tarpinstitucinės procedūros. Be to, turi abejonių dėl šiuo „aiškinamuoju komunikatu“ suteikiamo teisinio tikrumo atsižvelgiant į tai, kad jis nėra privalomas ir kad Stabilumo ir augimo pakte nėra aiškiai numatyta galimybė tokią teisinę priemonę taikyti ir dėl jo kreiptis Europos Sąjungos Teisingumo Teismą;
4. mano, kad būtina patikslinti nacionaliniam bendram finansavimui skirtą dalį, kurios iš tiesų būtų galima neįtraukti skaičiuojant struktūrinį biudžeto balansą siekiant užtikrinti prevencinės pakto dalies laikymąsi;
5. mano, kad lankstumo įgyvendinimui nustatytos sąlygos, tarp kurių tai, kad šis lankstumas iš esmės ribojamas Stabilumo ir augimo pakto prevencinės dalies, yra pernelyg ribojamo pobūdžio, kad lankstumas būtų nuosekliai įgyvendinamas visoje Europos Sąjungoje ir kad turėtų realų poveikį valstybių narių ir vietos ir regionų valdžios institucijų investavimo gebėjimams ir jose neatsižvelgiama į žemą investicijų lygį nacionaliniu ir regionų lygmeniu; todėl mano, kad visoms valstybėms narėms turi būti numatyta galimybė plačiau naudotis lankstumu investicijų srityje, ir prašo Komisijos pateikti šiuo klausimu pasiūlymus;
6. palankiai vertina tai, kad Stabilumo ir augimo pakto prevencinėje dalyje išplėsta nuostatos dėl investicijų taikymo sritis sudarant galimybę atsižvelgti į valstybių narių investicijų programas, visų pirma įgyvendinamas pagal struktūrinę ir sanglaudos politiką, Jaunimo užimtumo iniciatyvą, susijusias su transeuropiniais tinklais ir Europos infrastruktūros tinklų priemone bei bendru finansavimu pagal ESIF; pakartoja savo siekį įveikti ekonomikos krizę ir vis didesni atotrūkį tarp Europos centro ir pakraščio regionų šiuo tikslu įgyvendinant anticiklines priemones, skirtas atgaivinti investicijas, ir pasitikėjimą nurodant svarbiausiu ES darbotvarkės veiksmu; todėl patvirtina savo 2015 m. balandžio 17 d. nuomonėje dėl Europos strateginių investicijų fondo (ESIF) išdėstytą poziciją ESIF bendro nacionalinio finansavimo neįtraukti į apskaitą, vykdomą pagal Stabilumo ir augimo pakta, nepriklausomai nuo valstybių narių padėties Stabilumo ir augimo pakto požiūriu siekiant netrukdyti bendrai finansuoti investicinius projektus ir išvengti dar didesnių augimo skirtumų euro zonoje. Kitaip tariant, reikia netrukdyti bendrai finansuoti investicinius projektus ir išvengti dar didesnių augimo skirtumų euro zonoje;

7. primena, kad RK nuolat primygtinai reikalauja, kad viešosios išlaidos, kurias valstybės narės ir vietos ir regionų valdžios institucijos patiria bendrai finansuodamos struktūrinių ir investicinių fondų programas, nebūtų įtrauktos į viešas ar lygiavertes Stabilumo ir augimo pakte apibrėžtas struktūrines išlaidas nenumatant kitų sąlygų, kadangi šios investicijos pagal apibrėžtį yra bendrą Europos interesą atitinkančios investicijos, kurių svarto poveikis tvariam augimui jau pasitvirtino;

8. pažymi, kad atsizvelgimas į valstybių narių įnašus į naują Europos strateginių investicijų fondą (ESIF) – netgi prieš Komisijai įvertinant atitiktį Stabilumo ir augimo paktui – priklauso nuo to, kaip laikantis galiojančios Europos sąskaitų sistemos (ESS) statistikoje juos klasifikuoja Europos statistikos tarnyba (Eurostatas);

9. mano, kad struktūrinės reformos sąlyga pagal prevencinę dalį ir tai, kaip korekcinėje dalyje atsizvelgta į struktūrinių reformų planus, gali daryti didelį skatinamąjį poveikį, tačiau turi būti aiškiau nurodytos pagal šią programą reikalavimus atitinkantys struktūrinių reformų tipai; tai patikslinant turėtų būti atsizvelgta į tai, kad struktūrinės reformos privalo turėti teigiamo socialinio ir ekonominio poveikio, būti įgyvendinamos laikantis SESV 9 straipsnyje apibrėžtos horizontaliosios socialinės išlygos ir padėti gerinti administracinius gebėjimus, taip pat į tai, kad norint pasiekti rezultatų ir laukiamo teigiamo poveikio, įskaitant finansinio, struktūrinėms reformoms būtinas įgyvendinimo ir arba pereinamasis laikotarpis ir tam tikros lėšos trumpuoju laikotarpiu;

10. apgailestauja, kad komunikate išsamiau neapibrėžtas „neįprastas įvykis“, dėl kurio valstybėms narėms gali būti leidžiama laikinai nukrypti nuo vidutinės trukmės biudžeto tikslui pasiekti numatyto koregavimo plano; tai suteikia Europos Komisijai labai didelę politinio vertinimo veiksmų laisvę, dėl kurios vienai ar kitai valstybei narei gali būti taikomas lengvatinis režimas;

Pasiūlymai dėl tolesnių reformų

11. pakartoja ⁽¹⁾ savo raginimą persvarstyti „struktūrinio deficito“ apskaičiavimo metodiką, kadangi dabartine sąvoka neatsizvelgiama nei į nacionalinės ir regioninės ekonomikos ypatumus, nei į viešųjų išlaidų struktūrinius skirtumus nacionaliniu ir regionų lygmeniu, nei į skirtumą tarp einamųjų išlaidų ir išlaidų investicijoms. Be to, koncepcija yra grindžiama teoriniais ir praktiškai nepatikrinamais, todėl abejotinais, augimo potencialo skaičiavimais, kurie atveria galimybę savo nuožiūra įgyvendinti Stabilumo ir augimo paktą;

12. ragina Komisiją įvertinti, ar dabartinė 1/20 taisyklė dėl skolos sumažinimo yra tvari ir ar jos nereikėtų persvarstyti;

13. vykdam makroekonominio disbalanso procedūrą (MDP) siūlo taikyti papildomus regioninius skirtumus atspindinčius rodiklius, kad būtų atsizvelgta į galimą struktūrinį teritorinės sanglaudos disbalansą valstybėse narėse, kuris gali turėti įtakos fiskalinio koregavimo mastui ir terminams ir galimoms struktūrinėms reformoms;

Europos kokybiškų investicijų skatinimo darbotvarkė

14. pabrėžia, kad investicijų planas turėtų būti pirmas žingsnis kuriant platesnę ir glaudžiai su strategija „Europa 2020“ susijusią Europos strategiją, kuri skatindama viešąsias ir privačias investicijas, didindama Europos ekonomikos konkurencingumą ir stiprindama struktūrines reformas, darančias teigiamą socialinį ir ekonominį poveikį ir padedančias gerinti administracinius gebėjimus, padėtų siekti tvaraus ir darbo vietų kūrimą skatinantį augimo; šiomis aplinkybėmis primena vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį skatinant investicijas į darbo vietų kūrimą ir augimą, turint omenyje, kad 2013 m. subnacionalinės valdžios sektoriaus investicijos sudarė apie 55 % visų viešųjų investicijų ⁽²⁾;

⁽¹⁾ Žr. 2014 m. gruodžio 3 d. RK nuomonės „Viešųjų išlaidų, susijusių su į ES veiksnių taikymo sritį patenkančiais klausimais, kokybės skatinimas“ 25 punktą, pranešėja Catuscia Marini (PES/IT), COR-2014-04885-00-00-AC-TRA.

⁽²⁾ Šeštoji ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos ataskaita. Investicijos į darbo vietų kūrimą ir augimą, COM(2014) 473.

15. pakartoja keletą pasiūlymų, kuriais siekiama Europos lygmeniu skatinti investicijų kokybę⁽³⁾:
- siūlo, atliekant strategijos „Europa 2020“ laikotarpio vidurio peržiūrą, į makroekonominių rezultatų suvestinę įtraukti investavimo rodiklį,
 - ragina Europos Komisijai paskelbti baltąją knygą, kurioje būtų pateikta ES lygmens tipologija dėl viešųjų investicijų kokybės viešųjų išlaidų sąskaitose pagal jų ilgalaikį poveikį,
 - prašo Europos Komisijos į kiekvieną metinę ekonominės ir pinigų sąjungos (EPS) viešųjų finansų ataskaitą įtraukti skyrių dėl viešųjų investicijų kokybės, įskaitant subnacionalinio lygmens investicijas;
16. primena savo raginimą Komisijai įvertinti Europos sąskaitų sistemos taisyklių (2010 m) poveikį valdžios institucijų gebėjimui investuoti ir užtikrinti, kad bus laikomasi viešųjų ir privačiųjų investicijų nediskriminavimo principo, kaip numatyta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 345 straipsnyje;

Geriau įtraukti vietos ir regionų valdžios institucijas į ekonomikos valdymo procesą

17. atkreipia ne tik Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos, bet ir valstybių narių ir vietos ir regionų valdžios institucijų dėmesį į kasmet specialios RK platformos rengiamą strategijos „Europa 2020“ stebėsenos ataskaitą ir visų pirma į 2014 m. spalio mėn. 5-ajame leidime⁽⁴⁾ pateiktas pastabas dėl ekonomikos valdymo ir Europos semestro;
18. laikosi nuomonės, kad, nors pasiekta pažangos užtikrinant vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimą ir pripažinimą ekonominės politikos koordinavimo procese, tai vis dar daroma nepakankamai ir dėl to kyla klausimų dėl nacionalinių reformų programų reprezentatyvumo, teisėtumo ir išsamumo ir konkrečiai šaliai skirtų rekomendacijų; todėl siūlo labiau įtraukti vietos ir regionų valdžios institucijas į Europos semestrą kaip daroma pagal struktūrinius fondus reglamentuojantį partnerystės principą;

Ekonominė ir pinigų sąjunga ir jos ekonominis ir socialinis matmuo

19. dar kartą primena savo įsitikinimą, kad remiantis ES sutarties 3 straipsniu ekonominės ir pinigų sąjungos patikimumo ir teisėtumo pagrindas – tai gebėjimas įrodyti, kad ji padeda užtikrinti socialinę pažangą, ir kad užimtumas bei socialiniai standartai nėra laikomi mažiau svarbūs už makroekonominius ir biudžeto klausimus;
20. todėl prašo Komisijos į 2015 m. pristatytą Penkių pirmininkų pranešimą „Europos ekonominės ir pinigų sąjungos sukūrimas“ įtraukti 2012 m. Komisijos komunikate dėl ekonominės ir pinigų sąjungos socialinio matmens stiprinimo ir 2013 m. Socialinių investicijų dokumentų rinkinyje nurodytas veiksmų gaires. Atsižvelgiant į poreikį išsaugoti įvairius EPS socialinius modelius ir jų sambūvį, atliekant šią stebėseną visų pirma reikėtų apsvarstyti galimybę numatyti EPS šalims skirtą paskatų mechanizmą, pagal kurį būtų įgyvendinamos reformos, galinčios padėti sparčiau įgyvendinti strategijos „Europa 2020“ socialinius tikslus ir EPS lygmeniu koordinuoti automatines stabilizavimo priemones⁽⁵⁾.

2015 m. liepos 9 d., Briuselis

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

⁽³⁾ RK nuomonė „Viešųjų išlaidų, susijusių su į ES veiksmų taikymo sritį patenkančiais klausimais, kokybės skatinimas“, COR-2014–04885 – BUDG-V-009 (OL C 19, 2015 1 21, p. 4).

⁽⁴⁾ Regionų komitetas (2014 m.), Regionų komiteto 5-oji strategijos „Europa 2020“ stebėsenos ataskaita, 2014 m. spalio mėn., Réf: COR-2014–05553

⁽⁵⁾ RK nuomonė „ES socialinių investicijų dokumentų rinkinys“, 20 punktą. (ECOS-V-042, 2013 m. spalio 9 d.).

Europos regionų komiteto nuomonė – Nauja Europos kaimynystės politika

(2015/C 313/07)

Pagrindinis pranešėjas:	Nikolaos CHIOTAKIS (EL/EPP), Kifisijos savivaldybės tarybos narys
Pamatinis dokumentas:	Bendras konsultacijų dokumentas „Naujos Europos kaimynystės politikos link“
	JOIN(2015) 6 <i>final</i>

I. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Preliminarios pastabos

1. primena, kad Europos kaimynystės politika (EKP) buvo suformuota 2003 m. ⁽¹⁾ siekiant stiprinti ES ir kaimyninių šalių santykius. Svarbiausias šios politikos uždavinys yra laipsniška integracija įgyvendinant politines, ekonomines ir institucines reformas, atsižvelgiant į išipareigojamą puoselėti bendras vertybes, visų pirma demokratijos, pagarbos žmogaus teisėms ir teisinės valstybės, nediskriminavimo ir lyčių lygybės principus;
2. nurodo, kad iki šiol EKP buvo siejama su trimis pagrindiniais ramsčiais: a) demokratijos kūrimu, b) ekonomikos vystymosi skatinimu ir c) dviejų kaimynystės regioninių matmenų (Viduržemio jūros sąjunga ⁽²⁾ ir Rytų partnerystė ⁽³⁾) stiprinimu. Daugiametis EKP įgyvendinimas padėjo siekti užsibrėžtų tikslų. ES santykiai su EKP partneriais labai sustiprėjo, nors ir labai skirtingu mastu. Todėl būtina toliau derinti politiką prie nuolat kintančios tarptautinės aplinkos, kad būtų patenkinami nuolat išskylančys nauji poreikiai;
3. pažymi, kad, nors atokiausi regionai sudaro tolimiausias ES jūrų sienas ir pati Europos Komisija pripažįsta šių regionų, kaip Europos „avanposto“ kituose žemynuose, vaidmenį, rengiant EKP į šį faktą neatsižvelgta nei pirminiame jos projekte, nei atliekant vėlesnius atnaujinimus;

Bendrosios pastabos

4. pradeda nuo pastebėjimo, kad nors iš pirmo žvilgsnio gali atrodyti, kad EKP priklauso beveik išskirtinei nacionalinių vyriausybių kompetencijai, iš tikrųjų vietos ir regionų valdžios institucijos bei jų bendradarbiavimo tinklai (asociacijos ir miestų tinklai, Europos teritorinio bendradarbiavimo grupės) šioje srityje atlieka svarbų vaidmenį. Todėl EKP negali būti tiesiog tarp vyriausybių ir ES institucijų vykstantis procesas; reikėtų užtikrinti ir kitų subjektų iš šalių partnerių, visų pirma vietos ir regionų valdžios institucijų, dalyvavimą. Visų pirma taip pat atkreipia dėmesį į miestų diplomatiją, kaip priemonę remti tarptautinėje arenoje vykstantį vietos ir regionų valdžios institucijų dialogą, kuris prisideda prie bendros stabilumo, saugumo ir gerovės erdvės kūrimo;
5. norėtų pabrėžti, kad vietos ir regionų valdžios institucijos turi dalyvauti visuose EKP etapuose: nustatant prioritetus, vertinant rezultatus ir atliekant vyriausybių politikos turinio auditą. Yra keletas priežasčių, dėl kurių EKP negali būti pagrįsta vien tik bendradarbiavimu su EKP partnerių vyriausybėmis;

⁽¹⁾ COM(2003) 104 *final*, 2003 m. kovo 11 d.

⁽²⁾ Alžyras, Egiptas, Izraelis, Jordanija, Libanas, Libija, Marokas, Palestina, Sirija, Tunisas.

⁽³⁾ Armėnija, Azerbaidžanas, Baltarusija, Gruzija, Moldova ir Ukraina.

- šalių partnerių Rytuose ir Pietuose vyriausybės nebūtinai laikosi ES vertybių ir standartų,
- šių šalių vyriausybės ne visada yra pakankamai stabilios, o tęstinumui gali kelti grėsmę nuolat kintanti valdančiųjų sudėtis,
- kad pagalbos šioms šalims perimant ES vertybes procesas būtų sėkmingas (įskaitant realią pažangą stiprinant demokratiją ir vystant veiksmingą regioninę partnerystę EKP), už jį turi būti atsakinga didelė visuomenės dalis;

6. teigia, kad labai svarbu įtraukti vietos ir regionų valdžios lygmenis į ES veiksmus, susijusius su EKP regionu, nes demokratijos puoselėjimas ir perėjimas prie demokratijos visų pirma prasideda nuo piliečių ir negali būti „nuleistas iš viršaus“. Kad demokratija būtų stabili ir giliai įsišaknijusi, gyvybiškai svarbu, kad jai pritartų visa vietos bendruomenė. Atliekant šią užduotį turėtų skaidriai dalyvauti visi valdžios lygmenys pradedant nuo savivaldybių ir vietos valdžios institucijų;

7. mano, kad įgyvendinant EKP tikslus turėtų dalyvauti ir pilietinės visuomenės organizacijos, įmonės ir mokslininkai. Šių veikėjų dalyvavimas turi didelį poveikį nustatant vietos poreikius, kuriant stiprias partnerystes ir siekiant bendrų tikslų;

8. palankiai vertina ES pastangas remti ilgalaikių politinių ir administracinių struktūrų kūrimą ir mano, kad šios pastangos turėtų apimti paramą vietos lygmens institucijų kūrimui teikiant veiksmingą techninę pagalbą ir mokymą vietos ir regionų lygmens administracijai, kad ji galėtų veiksmingai naudotis humanitarine pagalba ir esamomis bei būsimomis finansinėmis priemonėmis socialiniam, ekonominiam ir teritoriniam vystymuisi;

9. nurodo, kad RK deda daug pastangų ir skiria daug išteklių EKP vietos ir regioniniam matmeniui plėtoti. 2010 m. jis sukūrė Europos ir Viduržemio jūros regiono valstybių vietos ir regionų valdžios institucijų asamblėją (ARLEM), o 2011 m. – Rytų partnerystės šalių vietos ir regionų valdžios institucijų konferenciją (CORLEAP). Šių institucijų tikslas pirmiausia yra skleisti idėjas, kurios šalis partneres priartintų prie ES, ir antra – skatinti vidaus reformas ir gebėjimų ugdymą vietos ir regionų lygmeniu;

Prioritetai

10. mano, jog būtina, kad ES ir toliau būtų svarbiausia strateginė pietinių ir rytinių Viduržemio jūros regiono šalių ir Rytų partnerystės šalių partnerė. ES turi gebėti padėti savo kaimyninėms šalims pasirinkti aiškų kelią klestinčios ateities link ir padėti pagrindą geresniam valdymui, nepažeidžiant nacionalinio suverenumo;

11. mano, kad Europos Komisijos ketinimas skatinti subregioninę bendradarbiavimą, kaip priemonę plėtoti ekonominius ryšius, yra svarbus ir vertintinas labai palankiai, nes tai labai padėtų didinti šių regionų klestėjimą. ARLEM ir CORLEAP yra iniciatyvos, per kurias ES palaiko ryšius su Pietų ir Rytų partnerėmis ir kurios tokiu būdu padeda gerinti regionų bendradarbiavimą;

Lankstumas ir gebėjimas prisitaikyti

12. nurodo, kad plačiai sutariama, jog sėkmingiausia kaimynystės politika buvo plėtos politika. Vidurio ir Rytų Europos šalims suteikdama „viską, įskaitant institucijas“, ES veikė kaip permainų katalizatorius ir standartų nustatytoja. Tačiau svarbu atsižvelgti į tai, kad EKP Viduržemio jūros šalys partnerės neturi perspektyvos tapti ES narėmis;

13. norėtų pabrėžti, kad ES plėtra ir EKP yra dvi skirtingos politikos sritys, turinčios skirtingus tikslus ir jų nederėtų painioti. Vis dėlto Europos šalys, kurios yra EKP partnerės gali siekti narystės, jei jos tenkina Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 49 straipsnyje nustatytas sąlygas;

14. šiuo požiūriu mano, kad būtų naudinga pradėti diskusijas dėl santykių formų, kurios šiuo metu nėra numatytos EKP;
15. mano, kad sąlygų taikymo principas ir visų pirma principas „parama pagal pažangą“, nors ir pabrėžia ES įsipareigojimą puoselėti savo pagrindines vertybes, ne visada padėjo kurti sąlygas tolygiai subalansuotiems ES ir EKP partnerių santykiams. Be to, daugeliu atvejų jie nepadėjo skatinti reformų ES kaimynystėje. Todėl lankstesnis požiūris ne tik sudarytų sąlygas veiksmingesniam EKP įgyvendinimui, bet ir galiausiai ES pagrindinių principų propagavimui EKP šalyse;
16. mano, kad siekiant veiksmingesnės EKP, požiūris, kurio laikomasi, turėtų būti pritaikytas prie kiekvienos šalies partnerės ypatumų. Kiekviena EKP partnerė yra kitokia ir su kiekviena reikėtų elgtis atitinkamai, t. y. taikyti diferenciacijos principą. Nepažeidžiant pagrindinių ES principų, naujoji EKP turėtų būti pakankamai lanksti, kad jos įgyvendinimas atneštų kuo daugiau naudos. Kiekvienai šaliai partnerei reikėtų suteikti galimybę stiprinti santykius su ES jai priimtinausiu būdu ir atsižvelgiant į jos pačios poreikius ir gebėjimus. Tai nereiškia, kad reikia taikyti dvigubus standartus, ir nepaneigia EKP vientisumo, leidusio ES laikytis nuoseklaus požiūrio į visas EKP šalis partneres. Šis kintamosios geometrijos principas, kurio ES laikosi palaikydama santykius su kaimyninėmis šalimis, turėtų būti taikomas ir atokiausiems regionams, kad būtų užtikrintas veiksmingas jų bendradarbiavimas su kaimyniniais regionais;
17. rekomenduoja sistemingai peržiūrėti ES vizų politiką siekiant supaprastinti vizų išdavimą EKP šalių piliečiams atsižvelgiant į konkrečią situaciją atitinkamose šalyse. Lanksti Europos vizų politika palengvins bendruomenių dialogą ir padės pagrindus tvirtų partnerystės ir įvairių bendradarbiavimo formų kūrimui įvairiose srityse;
18. palankiai vertina siūlymą sutelkti dėmesį į tas veiksmų planuose išdėstytas bendradarbiavimo sritis, kuriose esama stipriausių bendrų interesų, kad būtų užtikrintas didesnis veiksmingumas;

Tikslai ir bendradarbiavimo sritys

19. mano, kad pagal naująją EKP reikėtų nustatyti konkrečius tikslus ir partnerėms pasiūlyti aiškų šios politikos įgyvendinimo tvarkaraštį. Naujoji EKP darys nedidelę įtaką arba nedarys jokios įtakos, jei atitinkami suinteresuotieji subjektai negaus jokios konkrečios naudos arba jei tos naudos jie galėtų gauti tik tolimoje ateityje;
20. mano, kad glaudus bendradarbiavimas energetikos klausimų srityje yra svarbi ES santykių su jos kaimynėmis dalis. Daugelis EKP partnerių yra stambios energijos išteklių tiekėjos ES valstybėse narėse. Reikėtų toliau stiprinti ir skatinti šį bendradarbiavimą, kad būtų patenkinti visų šalių tarpusavio interesai;
21. mano, kad geresnės šių šalių transporto jungtys su ES ir tarp jų pačių galėtų prisidėti prie viso regiono ekonomikos vystymosi;
22. laikosi nuomonės, kad nepriklausomos pilietinės visuomenės struktūrų plėtojimas ir rėmimas turėtų būti svarbi EKP dalis. Bendradarbiavimas su partneriais, pavyzdžiui, Rytų partnerystės pilietinės visuomenės forumu ar Europos demokratijos fondu, suteikia svarbių priemonių, be kita ko, demokratinėms pilietinės visuomenės pajėgoms skatinti vietos ir regionų lygmeniu ateityje;
23. mano, kad svarbi EKP sritis yra glaudus ES ir jos kaimynių įgyvendinamų priemonių, susijusių su migracijos klausimais, koordinavimas. Kai migracija vyksta organizuotai ir yra patraukli jaunajai kartai, studentų, darbuotojų ir valstybės pareigūnų judumas iš ES nepriklausančių šalių į ES valstybes nares daro teigiamą įtaką ne tik įvairiose srityse, pavyzdžiui, švietimo ir kultūrinių mainų, bet ir viešajam administravimui. Kita vertus, neteisėtos migracijos srautai, kurie pastaruoju metu itin padidėjo, lemia naujus iššūkius ir galimybes, kuriuos reikia tinkamai valdyti;

24. mano, kad labai svarbu stiprinti ryšius su jaunimu ir moterų įgalėjimą, nes tai yra pagrindiniai veiksniai, kad šios šalys vystytųsi;

25. nurodo, kad ES įsipareigojimai jos kaimynėms saugumo srityje yra itin svarbūs. Itin svarbu suvienyti jėgas kovojant su terorizmu ir kitomis asimetrinėmis grėsmėmis siekiant sustiprinti tarpusavio pasitikėjimą, palaikyti taiką ir užtikrinti stabilumą;

26. mano, kad labai svarbus vietos ir regionų valdžios institucijų ir EKP šalių partnerių bendradarbiavimo aspektas yra viešojo administravimo reforma, kuria siekiama sukurti skaidrią sistemą, kuriai nebūdingos daugiau ar mažiau užslėptos korupcijos formos;

27. atsižvelgdamas į pirmiau nurodytas ES ir kaimyninių šalių bendradarbiavimo sritis, yra įsitikinęs, kad reikia stiprinti ypatingą prie pažeidžiamų ES rytinių ir pietinių sienų esančių ES pasienio regionų vaidmenį, ir rekomenduoja, įgyvendinant Europos kaimynystės politiką, skirti šiems regionams specialią paramą;

28. pabrėžia, kad parama demokratinėms procesams, pagarba žmogaus ir pilietinėms teisėms, teisinei valstybei ir ekonominių ir struktūrinių pokyčių procesams kiekvienoje šalyje yra svarbi Europos kaimynystės politikos sritis; palankiai vertina iki šiol ES regionų teiktą paramą EKP šalims ir ragina toliau dėti pastangas šioje srityje;

Europos kaimynystės politikos regioninis aspektas

29. mano, kad šiuo metu EKP šalyse partnerėse vykstantis konstitucinių ir administracinių reformų procesas galėtų padėti pagrindą laipsniškam demokratijos, grindžiamos teisės aktų sistema, kuri pripažintų demokratijos principus, standartus ir vertybes, kūrimui. Šis procesas turėtų paskatinti decentralizaciją, kuri užtikrintų veiksmingą ir tinkamą valdymą, kad pagal subsidiarumo principą būtų sprendžiamos vietos problemos ir reaguojama į konkrečias aplinkybes. Todėl Komitetas mano, jog nepaprastai svarbu, kad Europos kaimynystės politika aktyviai remtų decentralizacijos procesą ir taptų tikslinga priemone reformų procesui skatinti;

30. šiuo tikslu vertėtų numatyti išsamiai įvertinti galimybę į naująją EKP įtraukti Europos sanglaudos politikos metodiką, sąvokas ir priemones ir galimybę į Europos struktūrinę politiką ir programas laipsniškai įtraukti Viduržemio jūros regiono šalis vadovaujantis Rytų partnerystės šalyse vykdomos veiklos pavyzdžiu. Tokios iniciatyvos kaip Investicijų pietinėse Viduržemio jūros regiono šalyse koordinavimo iniciatyva (AMICI) Viduržemio jūros regiono šalyse ir Merų paktas (Rytai) Rytų partnerystės šalyse neabejotinai daro teigiamą poveikį vystymuisi ir bendradarbiavimui investicijų srityje, todėl būtina tam teikti prioritetą;

31. nurodo, kad papildant sanglaudos politiką lygiai taip pat vertėtų Viduržemio jūros baseinui taikyti makroregioninį požiūrį, kurį ES sėkmingai įgyvendino kituose regionuose, besidalijančiuose ta pačia geografinė teritorija, pavyzdžiui, Baltijos jūros ir Dunojaus makroregionuose, arba kurį ji įgyvendina Adrijos ir Jonijos jūrų regione. Šį požiūrį būtų galima taikyti laipsniškai trijuose atskiruose Viduržemio jūros makroregionuose, įskaitant Adrijos ir Jonijos jūrų strategiją, Vakarų Viduržemio jūros regiono strategiją ir Rytų Viduržemio jūros regiono strategiją. Alternatyvus požiūris būtų skatinti laipsnišką vieno augančio makroregiono visos teritorijos šalių ir vietovių dalyvavimą. Taikant šį požiūrį būtų išvengta regiono suskaidymo į subregionus. Tokio projekto koordinavimą būtų galima pavesti Europos teritorinio bendradarbiavimo grupėms, veikiančioms Viduržemio jūros regione, kurios gali geriausiai užtikrinti stabilų ir ilgalaikį ES valstybių narių ir ES nepriklausančių šalių vietos ir regionų valdžios institucijų bendradarbiavimą;

32. mano, kad jis galėtų ir turėtų atlikti lemiamą vaidmenį tam tikrų regioninių iniciatyvų, kuriose dalyvauja Rusija ir Turkija, kontekste. Komiteto iššūkis būtų skatinti pasiekti apčiuopiamų rezultatų, kuriuos galėtų matyti piliečiai. Prie EKP labai prisidėtų praktinis ir projektais pagrįstas Rusijos ir Turkijos dalyvavimas vykdam tarpvalstybinį bendradarbiavimą; todėl Juodosios jūros sinergijos iniciatyvos peržiūroje taip pat galėtų dalyvauti vietos ir regionų valdžios institucijos;

33. yra tvirtai įsitikinęs, kad Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1931/2006, nustatantis vietinio eismo per valstybių sienas taisyklės, buvo veiksminga priemonė plėtojant ES ir jos kaimyninių šalių bendradarbiavimą ir turėjo teigiamą poveikį įgyvendinant numatytus tikslus, pavyzdžiui, siekiant glaudesnio partnerių bendradarbiavimo ekonomikos, socialinėje ir visuomenės srityse. Tokiomis aplinkybėmis, siekiant Europos kaimynystės politikos tikslų, reikėtų labiau išnaudoti vietinį eismą per valstybių sienas;

34. norėtų pabrėžti, kad daugelis problemų, kurias kartu turi spręsti ES ir jos kaimynės, turi būti sprendžiamos atsižvelgiant arba (kai kuriais atvejais) bendradarbiaujant su kaimynių kaimynėmis. Tačiau ES santykiams su jos EKP partnerėmis negali būti daromas neigiamas poveikis dėl tų šalių santykių su kaimynėmis;

Vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmuo

35. išreiškia nuostabą dėl to, kad šiame dokumente ⁽⁴⁾ nedaroma nuoroda į regionų ir miestų vaidmenį įgyvendinant kaimynystės politiką;

36. pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijos yra itin svarbios EKP sėkmei, ypač pasienio regionuose, kurių vaidmenį reikia pripažinti. Galiausiai į naująją EKP įtraukus decentralizacijos ir teritorinio aspekto sąvokas, ji taps patrauklesnė ir veiksmingesnė;

37. nurodo, kad reikėtų stiprinti vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį rengiant veiksmų planus pagal pietinės ir rytinės EKP dvišalį komponentą siekiant tuose nacionaliniuose planuose skatinti pagalbos paskirstymą pagal ne tik sektorinį, bet ir teritorinį požiūrį;

38. mano, kad reikia sustiprinti regionines EKP programas ir teritorijų bendradarbiavimą, o vietos ir regionų valdžios institucijoms suteikti realių galimybių įgyvendinti su ARLEM ir CORLEAP bendrai apibrėžtas programas ir prioritetus, taip pat dalyvauti jas planuojant ir valdant;

39. palankiai vertina tai, kad 2015 m. gegužės 21–22 d. Rygoje vykusio Rytų partnerystės aukščiausiojo lygio susitikimo metu priimtoje bendroje deklaracijoje pabrėžiama CORLEAP veikla vietos ir regionų lygmeniu ir Europos Komisija raginama vietos ir regionų valdžios institucijoms užtikrinti tinkamą ir tikslingą paramą, kad joms būtų lengviau įgyvendinti Rytų partnerystės tikslus;

40. laikosi nuomonės, kad, kaip taisyklė, ES kaimyninėse šalyse vietos ir regionų valdžios institucijos neatlieka pagrindinio vaidmens priimant vietos sprendimus arba teikiant paslaugas ir nėra pakankamai nepriklausomos nuo centrinės valdžios. Tačiau prie centrinės valdžios veiklos jos prisideda papildomomis žiniomis, ištekliais ir praktine patirtimi. Vietos ir regionų valdžios institucijos gali būti permainingų, konfliktų prevencijos, decentralizacijos ir pasitikėjimo išorės santykiais kūrimo katalizatoriumi. Šiomis aplinkybėmis pastangas reikėtų sutelkti į konkretų klausimų, kurie tikrai praktiškai domina miestus ir regionus visose kaimyninėse šalyse, skaičių ir į būdus, kaip rengti praktines iniciatyvas, kurias įgyvendintų valdžios institucijos;

Regionų komiteto vaidmuo

41. pabrėžia, kad RK, kaip politinė institucija, turėtų sudaryti sąlygas ir skatinti kurti pasitikėjimą ir vykdyti neoficialų piliečių ir politikų bendradarbiavimą, kurie pritaria Europos vertybėms ir gerbia žodžio laisvę ir teisinę valstybę. Tai taip pat pasakytina apie Rytus ir Pietus;

42. mano, kad šiomis aplinkybėmis reikėtų dėti pastangas susieti miestus ir regionus, kurių atstovai dalyvauja ARLEM ir ateityje dalyvaus CORLEAP, ir užmegzti jų partnerystę. Europos Komisijai taip pat vertėtų bendradarbiauti su ARLEM ir CORLEAP ir remti jų darbą ne tik finansavimo požiūriu. Šiuo tikslu RK rekomenduoja pradėti taikyti partnerystės ir Techninės pagalbos ir informacijos mainų programos (TAIEX) projektus ES vietos ir regionų valdžios institucijoms ir EKP valstybėms. Tai gyvybiškai svarbu ne tik valdymo gerinimui EKP valstybėse, bet ir yra geras būdas EKP šalių valdymo struktūroms įskiepyti ES daugiapakopio valdymo svarbą. Pabrėžia vietos valdžios institucijų institucinio sustiprinimo svarbą primindamas Europos Komisijos raginimą išplėsti Vietos administravimo priemonės (LAF) taikymo sritį kaimyninėms šalims;

⁽⁴⁾ Bendras konsultacijų dokumentas „Naujos Europos kaimynystės politikos link“, JOIN(2015) 6 final.

43. norėtų pabrėžti, kad ypatingą dėmesį reikia atkreipti į EKP šalių vyriausybių administracinių gebėjimų gerinimą itin pabrėžiant vietos ir regionų aspektus. RK, jo nariai ir su juo susijusios institucijos kartu su nacionalinėmis asociacijomis yra pasirengę atlikti tam tikrą vaidmenį įgyvendinant Išsamią institucijų stiprinimo programą, kurią siūlo Europos Komisija ir valstybės narės siekiant padėti sustiprinti vietos ir regionų administracinius gebėjimus EKP šalyse;

44. mano, kad ES pastangos remti ilgalaikių politinių ir administracinių struktūrų kūrimą turėtų apimti paramą vietos lygmens institucijų kūrimui teikiant veiksmingą techninę pagalbą ir mokymo paslaugas vietos ir regionų lygmens administracijai ypatingą dėmesį skiriant jaunosioms kartoms, kad ji galėtų veiksmingai naudotis esamomis bei būsimomis finansinėmis priemonėmis socialiniam, ekonominiam ir teritoriniam vystymuisi;

45. kaip praktinę priemonę, ragina Europos išorės veikslių tarnybą stiprinti, viena vertus, ES delegacijų EKP šalyse bendradarbiavimo pastangas, kita vertus, esamų ir būsimų ES ir šalių partnerių viešųjų struktūrų, pavyzdžiui, nacionalinių ryšių palaikymo institucijų ir tarpvalstybinio bendradarbiavimo programų padalinių, kurių patirtį reikėtų optimizuoti ir plėtoti, bendradarbiavimo pastangas. Užtikrinus tvirtesnę bendradarbiavimą bus sudarytos palankesnės sąlygos ES ir EKP šalių partnerių teritorinėms organizacijoms ir vietos ir regionų valdžios institucijoms vykdyti informavimo procesą, viena vertus, dėl EKP vaidmens ir jos veikimo, kita vertus, dėl finansavimo galimybių. Be to, dalyvaujantys subjektai galėtų padėti perduoti svarbias RK žinias atitinkamiems partneriams EKP šalyse;

46. pabrėžia tai, kad galiausiai RK taip pat turi svarbią politinę misiją, kaip vietos ir regionų rinkimų stebėtojas šalyse partnerėse. RK yra vienintelis ES organas, reguliariai stebintis vietos ir regionų savivaldos rinkimus. Galiausiai naujojoje EKP RK reikia suteikti svarbesnį vaidmenį siekiant skatinti demokratijos principus, kurie yra mūsų bendrų Europos vertybių kertinis akmuo.

Briuselis, 2015 m. liepos 9 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

Europos regionų komiteto nuomonė „Derybų dėl partnerystės susitarimų ir veiksmų programų rezultatai“

(2015/C 313/08)

Pranešėjas: Ivan ŽAGAR (Slovėnija/EPP)
Slovenska Bistrica meras

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Bendras vertinimas ir šios nuomonės tikslai

1. pabrėžia, kad nuomonės tikslas yra įvertinti suderintus partnerystės susitarimus ir veiksmų programas iš paramos gavėjų regionų ir vietos valdžios institucijose perspektyvos;
2. pabrėžia esminį sanglaudos politikos vaidmenį siekiant Sutartyje įtvirtinto ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos tikslo, įgyvendintino mažinant įvairių regionų išsivystymo lygio skirtumus ir nepalankiausias sąlygas turinčių regionų atsilikimą. Apskritai, struktūriniai ir investicijų fondai visose valstybėse narėse yra pagrindinės Europos Sąjungos priemonės darniam bendram vystymuisi skatinti;
3. atkreipia dėmesį į tai, kad sanglaudos politika nuo jos įgyvendinimo pradžios gerokai sumažino skirtumus Europos regionuose ir tarp jų ir kad 2008 m. prasidėjus dabartinei ekonomikos krizei ši politika padėjo sustabdyti krizės poveikį sanglaudai. Tačiau dideli regioniniai skirtumai, kurie dėl dabartinės krizės dar labiau išryškėjo, išlieka ir būsimai sanglaudos politikai turi būti skirta išteklių šiems skirtumams toliau mažinti. Kaip numatyta Bendrųjų nuostatų reglamento 96 straipsnio 2 dalies a punkte, šie politikos tikslai turi remtis regionų, miestų ir savivaldybių socialinės ir ekonominės plėtros poreikiais;
4. atkreipia dėmesį į tai, kad po 2013 m. reformos sanglaudos politikos pobūdis labai pasikeitė. RK palankiai vertina tai, kad ši reforma sustiprino sąsają su ES prioritetais (padidėjo sanglaudos politikos ir strategijos „Europa 2020“ sinergija). Naujuoju 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu numatyti nauji įgyvendinimo metodai, naujos priemonės ir didesnis dėmesys veiksmingumui, efektyvumui ir ypač rezultatams. RK domina, kaip praktiškai būtų galima maksimaliai padidinti Europos struktūrinių ir investicijų (ESI) fondų veiksmingumą, efektyvumą ir poveikį;
5. atsižvelgdamas į strategijos „Europa 2020“ laikotarpio vidurio peržiūros procesą, dar kartą pabrėžia tiesioginio ir funkcinio naujosios strategijos ir sanglaudos politikos ryšio svarbą ir kartu poreikį užtikrinti stiprų teritorinį matmenį ir tikrą partnerystę, nes tai yra svarbiausi kriterijai, lemiantys visų institucijų lygmenų atsakomybę už reformų procesą ir politikos bei priemonių pasirinkimą;
6. jau dabar reiškia susirūpinimą dėl to, kad pagal sanglaudos politikai įgyvendinti Komisijos nustatytus reikalavimus ir toliau neatsižvelgiama į tikslą mažinti administravimo ir kontrolės keliamą našą. Todėl RK ragina Komisiją kuriant administravimo ir kontrolės sistemas bei atliekant auditą atsisakyti papildomų priemonių, kurios dar labiau padidintų valdytojams ir paramos gavėjams valstybėse narėse tenkančių administracinę našą ir sumažintų galimą Europos struktūrinių ir investicijų fondų indėlį siekiant strategijos „Europa 2020“ tikslų;

7. pastebi, kad sanglaudos politikos sąsajos su kitomis ES politikos sritimis bei iniciatyvomis (kaimo plėtros politika, Europos infrastruktūros tinklų priemonė, programa „Horizontas 2020“ ir kt.) taip pat sustiprėjo. RK mano, kad reikėjo daugiau nuveikti siekiant užtikrinti geresnį visų teritorinį aspektą turinčių ES politikos sričių ir fondų derinimą, ir tikisi, kad tai gali turėti teigiamo poveikio regionų vystymuisi;

8. palankiai vertina tai, kad Europos regioninės plėtros fondas, Europos socialinis fondas, Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas, sukūrus Bendrą strateginę programą, tarpusavyje suderino prioritetus, kiekvienoje valstybėje narėje nustatytus visiems šiems fondams skirtuose bendruose partnerystės susitarimuose. Tai, be abejonės, yra labai svarbus žingsnis siekiant didesnio politikos nuoseklumo. Taigi Komitetas apgailestauja, kad rengiant nacionalinio, regionų ir vietos lygmens veiksmų programas šios sinergijos nebuvo visiškai išnaudotos. Kaimo plėtros programą visų pirma reikia aiškiau suderinti su Europos regioninės plėtros fondu, nes kaimo vietovių plėtra kaimo yra neatsiejama regioninės plėtros dalis;

9. sutinka, kad investicijų strategija, numatyta partnerystės susitarimuose ir veiksmų programose, turi taip pat būti išsami, atitikti nacionalines reformų programas ir spręsti Europos semestro konkrečiai šaliai skirtose rekomendacijose nurodytų reformų klausimus. Ekonomikos krizės ir biudžeto suvaržymo laikotarpiu labai svarbu tarpusavyje derinti ES ir nacionalinius biudžetus siekiant geresnio ekonomikos valdymo, skaidrumo ir viešųjų išlaidų veiksmingumo;

10. pakartoja, kad J.-C. Junckerio vadovaujamos Komisijos pirmojoje naujoje pagrindinėje iniciatyvoje – Investicijų plane Europai – pabrėžiamas sanglaudos politikos potencialas skatinti augimą ir darbo vietų kūrimą Europoje, tačiau reikėtų dar kartą priminti, kad Investicijų planas Europai ir Europos struktūrinių ir investicijų fondų (sanglaudos, taip pat kaimo plėtros, žuvininkystės ir pan.) politika orientuojasi į skirtingus politikos ir institucinius lygmenis ir turi remti vienas kitą, visų pirma išteklių požiūriu. Investicijų planas Europai turi papildyti esamas ES programas ir įprastą Europos investicijų banko veiklą, be to labai svarbu, kad struktūriniais fondams skirti ištekliai automatiškai nebūtų susieti su Investicijų planu;

11. pažymi, kad strateginis planavimas yra labai svarbus siekiant sėkmingai įgyvendinti sanglaudos politiką. Šiuo požiūriu svarbiausi strateginiai sanglaudos politikos elementai yra partnerystės susitarimai ir veiksmų programos, nes juose bendrai apibrėžiama, kaip tam tikroje valstybėje narėje ar regione turi būti panaudotos struktūrinių ir investicijų fondų lėšos. Apgailestauja, kad dėl vėlyvo sanglaudos politikos teisės aktų rinkinio priėmimo, trumpų ir netinkamai nustatytų terminų, per kuriuos valstybės narės ir vietos ir regionų valdžios institucijos turi parengti labai sudėtingas programas (apimančias įvairias priemones, lygmenis ir temas), sudarant partnerystės susitarimus ir veiksmų programas partnerystė buvo tik paviršutiniška ir buvo uždelsta naujo programavimo laikotarpio pradžia. Apgailestauja, kad nebuvo sukurtas aiškus ir vienodas partnerystės susitarimų rengimo metodas (ar metodai), kuris leistų pasiekti su partneryste siejamus tikslus. Kadangi tokio metodo nebuvo, visos valstybės narės savo partnerystės susitarimus rengė visiškai individualiai, todėl dabar jų negalima palyginti tarpusavyje, be to, bus sudėtinga palyginti ir jų įgyvendinimą, visų pirma tai, kaip vykdomos integruotos teritorinės investicijos, ar jos yra efektyvios, ar pasirinkta tinkama jų įgyvendinimo ir valdymo sistema. Komitetas siūlo 2014–2020 m. laikotarpiu įgyvendinant vystymosi politiką parengti bendrą metodiką, pagal kurią būtų keičiami partnerystės susitarimai;

12. nurodo, kad RK atliko išsamią internetinę apklausą, kurios metu buvo pritarta šioje nuomonėje išdėstyta pozicijai ⁽¹⁾;

13. prašo Europos Komisijos rengiant ataskaitą dėl derybų dėl partnerystės susitarimų ir veiksmų programų iki 2015 m. pabaigos rezultatų atsižvelgti į vietos ir regionų valdžios institucijų požiūrį, išdėstytą tolesniuose šios nuomonės punktuose;

⁽¹⁾ Apklausos metu įvairūs suinteresuotieji subjektai, valdžios institucijos ir tarnybos tinkamai pateikė 317 atsakymų. Daugumą atsakymų (70 %) atsiuntė viešojo administravimo institucijų atstovai. 89 respondentai taip pat laisva forma pateikė pastabų. Išsami šių konsultacijų rezultatų analizė skelbiama RK interneto svetainėje.

14. primena bendrus principus ir tikslus, nurodytus 2014 m. balandžio 3 d. Regionų komiteto priimtoje Daugiapakopio valdymo Europoje chartijoje, kuria siekiama skatinti novatorišką ir veiksmingą politinį ir administracinį institucijų bendradarbiavimą ir demokratinį piliečių dalyvavimą Europoje vykstančiuose procesuose, taip pat stiprinti ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą;

Daugiapakopis valdymas ir partnerystė

15. palankiai vertina tai, kad po sanglaudos politikos reformos sustiprėjo nuostatos dėl partnerystės. Bendrų nuostatų reglamento 5 straipsnyje šiuo metu nurodoma: „Dėl partnerystės sutarties ir kiekvienos programos kiekviena valstybė narė, paisydama savo institucinės ir teisinės sistemos, užmezga partnerystės ryšius su kompetentingomis regioninėmis ir vietos valdžios institucijomis“. Be to, Komisija priėmė deleguotąjį aktą, Europos partnerystės elgesio kodeksą, kuriame apibrėžiama, kaip partnerystės principas turi būti taikomas. Šį pirmąjį teisiškai privalomą ES teisės aktą dėl daugiapakopio valdymo RK vertina itin palankiai;

16. partnerystės kokybė Europos fonduose yra labai svarbi ir RK tikisi, kad realūs poreikiai, kurie buvo nustatyti regionų ir vietos lygmenimis, atsispindės partnerystės susitarimuose ir veiksmų programose;

17. pabrėžia, kad veiksminga ir tinkamai veikianti partnerystė – tai geriau susietos ir tikslingos priemonės, atitinkančios įvairių visuomenės lygmenų aplinkybes ir poreikius. Galiausiai tai leidžia veiksmingiau panaudoti fondų lėšas. Šalims, kuriose partnerystė nėra įtvirtinta ir yra tik paviršutinė, Europos Komisija taip pat turėtų padėti išnagrinėti mechanizmus, skirtus sėkmingai partnerystei kurti, ir vengti painumo ir per didelės, neproporcingos administracinės naštos, dėl kurios gali būti dar labiau vėluojama panaudoti Europos struktūrinių ir investicijų fondų išteklius ES teritorijoje;

18. atkreipia dėmesį į tai, kad partnerystės principas – tai ne tuščia sąvoka, bet išankstinė sanglaudos politikos sėkmės sąlyga, ypač kai *de facto* kompetencijos sritys yra paskirstomos bent trims politikos lygmenims (ES, valstybių narių ir vietos ir regionų valdžios institucijų). Iš tiesų, partnerystės principo taikymo gera praktika sudaro sąlygas:

- pagal principą „iš apačios į viršų“ nustatyti realius ir konkrečius Europos miestų, savivaldybių ir regionų poreikius, taip pat galutinius priemonių gavėjus,
- nustatyti savivaldybių ir regionų vystymosi potencialą ir tikslinėmis priemonėmis jį remti,
- bendrai kurti įgyvendinamus ir priimtinius sprendimus,
- užtikrinti geresnį įgyvendinimą, nes visi suinteresuotieji subjektai savo veikla siekia bendrų tikslų ir dalijasi atsakomybe bei užduotimis,
- padaryti mažiau klaidų, nes veikėjai supranta, kokiais motyvais yra pagrįstos procedūros,
- veiksmingiau pasiekti apčiuopiamų, geresnių ir ilgalaikių rezultatų,
- suinteresuotiesiems subjektams rengti kokybiškesnes programas,
- paskirstyti finansines užduotis,
- sudaryti galimybes vykdyti platesnio masto daugelį regionų apimančius projektus;

19. pabrėžia, kad tinkamas partnerystės principo taikymas padeda didinti ES išlaidų veiksmingumą, ir primena Europos Audito Rūmų tyrimą, kuriame nurodoma, kad „ES išlaidų veiksmingumas mažėja dėl nepakankamai įvertinamų poreikių, neaiškių tikslų, prieštaringų arba nesuderinamų tikslų ir prioritetų, taip pat netinkamų atrankos procedūrų, kad būtų galima tinkamai nustatyti projektų prioritetus ir maksimaliai padidinti jų poveikį“. Tikra partnerystė gali pašalinti visus šiuos trūkumus;

20. yra susirūpinęs dėl to, kad partnerystės principas negali būti tinkamai taikomas visose valstybėse narėse. Derybos dėl partnerystės susitarimų ir veiksmų programų atskleidė, kad nepaisant to, kad daugeliu atvejų su vietos ir regionų valdžios institucijomis buvo konsultuojamasi, jų dalyvavimas neprilygo visapusiškai partnerystei, kaip nurodyta Europos partnerystės elgesio kodekse. Iš tikrųjų Komitetas apgailestauja, kad vietos ir regionų valdžios institucijos retai pakankamai dalyvauja rengiant partnerystės susitarimus ir veiksmų programas, nes jų vaidmuo dažnai yra labiau suinteresuotojo subjekto, o ne partnerio⁽²⁾. Europos Komisija turėtų išnagrinėti partnerystės mechanizmus ir skirti pakankamai laiko diskusijoms su įvairių lygmenų institucinėmis struktūromis, kad būtų galima plėtoti konstruktyvesnę ir informatyvesnę dialogą, atitinkantį šios procedūros trukmę. Tokiu būdu būtų suderinti programų tvirtinimo Europos lygmeniu ir nacionalinių programų pateikimo terminai;

21. apgailestauja, kad prieš rengiant ir priimant partnerystės susitarimus nebuvo aiškiai nustatyta metodika, kaip naudotis integruotomis teritorinėmis investicijomis (ITI). Todėl kiekviena valstybė narė taikė visiškai skirtingą požiūrį į integruotas teritorines investicijas, jeigu apskritai taikė kokį nors požiūrį. Tais atvejais, kai partnerystės susitarime numatyta naudoti ITI priemonę, atskirų ITI rengėjams vis dėlto nuolat trūksta aiškumo tiek nacionaliniu, tiek ir Europos Komisijos lygmeniu. Daugeliu atvejų taip yra ir dėl įvairių valdymo institucijų didelio nenoro įtraukti integruotas teritorines investicijas į savo veiklos programas. Todėl Regionų komitetas ragina Europos Komisiją užtikrinti, kad šalyse, kurios nusprendė naudoti ITI priemonę, bus galima ją naudoti visose veiklos programose tinkamu mastu ir kad skubiai bus sukurtos tinkamos įgyvendinimo ir valdymo sistemos, leisiančios realiai pasinaudoti ITI ir pasiekti veiksmingą sinergiją;

22. apgailestauja, kad prieš rengiant ir priimant partnerystės susitarimus nebuvo aiškiai nustatytas teritorinio aspekto taikymo mastas, paskirtis ir metodika. Tai pagrindinė priežastis, paaiškinanti, kodėl kiekviena valstybė narė teritorinį aspektą traktuoja visiškai skirtingais būdais ir iš esmės skirtingu mastu. Todėl visoje Europoje labai sumažėja teritorinio aspekto taikymo poveikis, ir ne tik strategijos „Europa 2020“ įgyvendinimui, bet ir ES vystymuisi apskritai;

23. prašo Europos Komisijos suteikti galimybę vietos ir regionų valdžios institucijoms parengti savo regioninius partnerystės susitarimus, kurie taptų neatsiejama nacionaliniu lygmeniu sudaromų partnerystės susitarimų dalimi. Tokiu būdu Komisija visiškai pripažintų ES sutarties 4 straipsnį, pagal kurį turi būti laikomasi valstybių narių vidaus konstitucinės tvarkos, ir kartu būtų užtikrintas didžiausias subsidiarumo principo poveikis;

24. prašo Europos Komisiją per derybas dėl partnerystės susitarimų ir veiksmų programų laikytis vienodos pozicijos ir šiuo klausimu pažymi, kad keletas vietos ir regionų valdžios institucijų skundėsi, kad derybų metu skirtingos Europos Komisijos tarnybos kėlė skirtingus, kartais tarpusavyje prieštaraujančius, tinkamais ir konkrečiais argumentais ir (arba) galiojančiais teisės aktais nepagrįstus reikalavimus. Jis taip pat ragina Komisiją užtikrinti, kad programas rengiančios ir įgyvendinančios vietos ir regionų valdžios institucijos dalyvautų ankstesniame derybų etape, ir pateikti aiškų ir suderintą esminių reglamento nuostatų aiškinimą jau pačioje veiksmų programų rengimo pradžioje. Komisijos vėlai pateiktos pastabos dėl pasiūlytų programų ir nustatytas trumpas programų atnaujinimo terminas taip pat apsunkino politinės atsakomybės prisiėmimą vietos ir regionų lygmeniu;

25. pabrėžia, kad gerai praktikai partnerystės principo srityje reikia veikiau tinkamos mąstysenos ir administracinės kultūros, o ne įstatymais nustatytų reikalavimų. Skirtumas tarp teisės aktų ir aplinkybių, kuriomis jie turi būti taikomi, veda prie „varnelių uždėjimo“ praktikos⁽³⁾; šie skirtumai gali tapti kliūtimi siekti kokybiško ir veiksmingo programavimo ir sukurti paprasčiausią administracinę našta, dėl kurios būtų vėluojama panaudoti fondų lėšas ES teritorijoje;

⁽²⁾ RK konsultacijos patvirtino, kad didžioji vietos ir regionų valdžios institucijų ir kitų suinteresuotųjų subjektų dalis dalyvavo rengiant partnerystės susitarimus ir veiksmų programas. Tačiau daugiau kaip 70 % respondentų mano, jog į vietos ir regionų valdžios institucijų poreikius buvo atsižvelgta tik iš dalies arba į juos neatsižvelgta iš viso.

⁽³⁾ Formalus taisyklių laikymasis nepaisant jų esmės.

26. todėl RK mano, kad partnerystės principą galima sustiprinti, jei Komisija padėtų išnagrinėti veiklos mechanizmus, nustatytų geriausią praktiką, taip pat įvertintų, kokie turi būti diskusijų terminai atsižvelgiant į institucinės sistemos ir programos sudėtingumą. Palankiai vertina tai, kad Europos Komisija pradėjo tyrimą dėl partnerystės principo ir ketina rengti reguliarius „struktūruoto dialogo“ susitikimus, kurių tikslas – su suinteresuotaisiais subjektais aptarti, kaip turėtų būti įgyvendinamas partnerystės principas. Atkreipia dėmesį į tai, kad RK, kaip vietos ir regionų valdžios institucijoms atstovaujanti institucija, šiame procese turi būti pagrindinis strateginis partneris;

27. prašo Komisijos kruopščiai išnagrinėti, koku mastu nacionalinėse sanglaudos politikos programose atsižvelgiama į partnerystės principą ir teritorinį matmenį. Daugumoje valstybių narių vyrauja aiškos centralizavimo tendencijos įgyvendinant sanglaudos politiką, o tai reiškia nacionalinių programų kūrimą regioninių programų sąskaita. Labai svarbu išsaugoti pagrindinį sanglaudos politikos tikslą – mažinti regioninius skirtumus ir disbalansą ir skatinti regionų ekonomikos augimą;

Finansiniai asignavimai, programų struktūra ir veiklos rezultatai

Finansinės lėšos

28. pabrėžia, kad subnacionaliniam lygmeniui 2013 m. teko 55 % visų viešųjų investicijų, todėl jis atlieka svarbų vaidmenį skatinant ekonomikos augimą Europoje. Kai kuriuose regionuose Europos struktūrinių ir investicijų fondų lėšos yra iš esmės vienintelis viešųjų investicijų šaltinis;

29. atkreipia dėmesį į tai, kad subnacionalinio lygmens finansų padėtis yra sudėtinga, nes vietos ir regionų valdžios institucijos turi įgyvendinti griežtas skolos mažinimo ir taupymo priemones, nustatytas aukštesnių valdymo lygmenų. Šiuo klausimu RK pažymi, kad subnacionalinių finansinių išteklių stoka daro tiesioginį poveikį sanglaudos politikos įgyvendinimui. Todėl reiktų ateityje tobulinti daugiapakopio finansavimo sistemą. Todėl prašo valstybių narių naudotis Komisijos suteikiamu lankstumu ir iš vidaus stabilumo pakto išbraukti apribojimą, kad valstybės narės privalo iš dalies bendrai finansuoti veiksmus, kuriems lėšos skiriamos iš ESI fondų;

30. palankiai vertina tai, kad 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu sanglaudos politika finansinėms priemonėms suteikia didesnę svarbą, ir pažymi, kad veiksmingai įgyvendinamos finansinės priemonės gali labai padidinti finansavimo poveikį vietos valdžios institucijoms ir regionams su sąlyga, kad bus atsižvelgta į ekonominį ir socialinį investicijų aspektą;

31. nurodo, kad įgyvendinant struktūrinius fondus finansinėmis priemonėmis kyla sunkumų. Daugeliu atvejų įgyvendinimas tebėra labai sudėtingas ir ne visada pačios kompetentingos Komisijos tarnybos nuosekliai ir vienodai aiškina atitinkamas nuostatas, ypač vykdant patikrinimus ir kontrolę. Nepaisant Europos Komisijos pastangų pateikti gairių, daugeliu atvejų rengiant finansines priemones dar reikia kreiptis į išorės konsultacines įmones, o dėl to patiriama papildomų sąnaudų;

32. palankiai vertina tai, kad buvo įsteigtas FI-COMPASS – naujas informacijos ir konsultavimo centras, skirtas Europos struktūrinių ir investicijų fondų finansinių priemonių naudojimuisi. Šis centras turėtų padėti supaprastinti finansinių priemonių įgyvendinimą ir padaryti jį suprantamesnį;

33. pabrėžia EIB vaidmenį teikiant struktūrinių programų paskolas, kurios gali būti puikus būdas sutelkti finansinius išteklius perspektyviems kritinio dydžio projektams, vykdomiems pagal konkrečią veiksmų programą. Deja, šio finansavimo šaltinio galimybės nėra pakankamai pripažįstamos visais lygmenimis⁽⁴⁾. Be to, atkreipia dėmesį, kad vietos ir regionų valdžios institucijos šiuo metu negali visapusiškai pasinaudoti šiomis galimybėmis dėl labai sudėtingų paskolų suteikimo ir jų administravimo procedūrų. Todėl prašo supaprastinti taisykles, reglamentuojančias struktūrinių programų paskolas;

⁽⁴⁾ Daugiau kaip 50 % RK konsultacijų respondentų pareiškė, kad jie nieko nežino apie struktūrinių programų paskolas.

Programos struktūra

34. pažymi, kad tvirtesnis paramos telkimas pagal temas yra viena pagrindinių 2014–2020 m. sanglaudos politikos reformų. Paramos telkimu pagal temas siekiama sutelkti lėšas ribotam teminių sričių skaičiui, kad būtų sukurta kritinė masė ir pasiektas realus poveikis. Kadangi iš anksto nustatyti teminiai tikslai apibrėžia, kaip ESI fondai gali būti panaudoti, nuostatos dėl paramos telkimo pagal temas daro didelį poveikį partnerystės susitarimų ir veiksmų programų struktūrai;

35. atkreipia dėmesį į tai, kad dėl vidinių regioninių skirtumų vis dar gali tekti net ir labiau išsivysčiusiuose regionuose investuoti į pagrindinių paslaugų teikimo infrastruktūrą aplinkos, transporto ir informacinių ir ryšių technologijų (IRT), socialinių paslaugų, sveikatos ir švietimo srityse;

36. teigiamai vertina tai, kad suteikta daugiau lankstumo taikant naujas priemones, pavyzdžiui, bendruomenės inicijuojamą vietos plėtrą (BIVP) ir integruotas teritorines investicijas (ITI), kurios atveria galimybę vykdyti iš keleto fondų finansuojamas programas ir įgyvendinti novatoriškus projektus. Palankiai vertina tai, kad oficialiai daugelis šalių ir regionų ketina naudotis šiomis priemonėmis, tačiau Komitetas nerimauja, kad fondų reguliavimo skirtumai ir vadovujančiųjų institucijų nenoras deleguoti įgaliojimus vietos lygmeniui toliau riboja šių naujų integruoto teritorinio vystymosi priemonių potencialą;

37. atkreipia dėmesį į tai, kad skirtingų finansavimo šaltinių ir įvairių priemonių sujungimas įgyvendinant vieną projektą gali turėti didelių privalumų tik tuo atveju, jei skirtingiems finansavimo šaltiniams ir priemonėms bus taikomi tokie patys atskaitomybės ir tinkamumo reikalavimai siekiant, kad šis sujungimas būtų veiksmingas ir sumažėtų įgyvendinimo klaidų ir sąnaudų, susijusių su papildomomis administracinėmis procedūromis;

38. pripažįsta, kad kai kuriose valstybėse narėse į naujas priemones dėl jų sudėtingumo buvo žiūrima skeptiškai ir jos nebus plačiai įgyvendintos ten, kur būtų naudingos, ir kad kai kuriais atvejais nacionalinis lygmuo neleido vietos ir regionų valdžios institucijoms pasinaudoti naujomis priemonėmis; todėl Europos Komisija raginama atidžiau ištirti priežastis, dėl kurių nebuvo suteikta ši galimybė;

39. ragina Europos Komisiją ir EIB suderinti administracinius ir tinkamumo reikalavimus, teikiant paramą įvairiems kompleksiniams projektams;

Veiklos rezultatai

40. teigiamai vertina tai, kad reformuotoje sanglaudos politikoje daugiau dėmesio skiriama veiksmų programų rezultatyvumui. Galima laikyti, kad geras rezultatyvumas reiškia, jog tikslai pasiekiami veiksmingai ir nepažeidžiant taisyklių;

41. pabrėžia, kad geri sanglaudos politikos įgyvendinimo rezultatai yra itin aktualūs visoms vietos ir regionų valdžios institucijoms, nes geri rezultatai lemia geresnę gyvenimo kokybę regionuose, miestuose ir savivaldybėse;

42. konkrečiai nurodo, kad patys svarbiausi įgyvendinimo aspektai turi būti ilgalaikiai rezultatai, leidžiantys pasiekti iš anksto nustatytus tikslus. Tokie rezultatai gali būti užimtumo lygis, nedarbo lygis, sumažėjusios spūstys, mažesnė tarša ir pan. Priešingai, išdirbis, pavyzdžiui, pasiūlytų kursų skaičius, nutiestų kelių kilometrai arba renovuotų pastatų skaičius, yra tik tarpinis etapas siekiant rezultatų, todėl tai yra mažiau svarbūs rezultatyvios veiklos aspektai;

43. ypač apgailestauja dėl to, kad vėl reikalaujama įsteigti veiklos lėšų rezervą, dėl to gali pastūmėti nustatyti nepakankamai aukštus tikslus, siekiant iš šio rezervo lengvai gauti papildomų lėšų. Tačiau tik vykstant įgyvendinimo procesui taps aišku, ar tikslai yra platus užmojo. Bet kuriuo atveju veiksmų programoms skirtų finansinių išteklių sulaukymas sukelia bereikalingą netikrumo jausmą finansų planavimo srityje ir kelia papildomą pavojų projektų valdymui;

44. be to, atsižvelgiant į tai, kad sanglaudos politika iš esmės yra ilgalaikio pobūdžio, pernelyg griežtai pabrėžiant trumpalaikius arba vidutinės trukmės finansinius ar išdirbio rodiklius trukdoma pasiekti visus ilgalaikius tikslus, užsibrėžtus vykstant deryboms dėl veiksmų programų; iš tiesų RK ragina parengti naują veiklos rezultatų planą, grindžiamą ne pasiekimais, o kitu programavimo laikotarpiu siektiniais rezultatais;

45. be to, galima, kad veiklos rezultatų plane finansiniai rodikliai ir išdirbio rodikliai yra privalomi, o rezultatų rodikliai – tik pasirinktiniai. Nepaisant to, RK mano, kad pasiektų rezultatų akcentavimas turi būti privalomas visų struktūrinių fondų strateginio planavimo elementas, į kurį taip pat reikia atsižvelgti veiklos rezultatų srityje;

46. šiuo požiūriu teigiamai vertina tai, kad Europos Komisija nuo 2016 m. rengs metines ataskaitas, kuriose bus apibendrinamos valstybių narių įgyvendinimo ataskaitos, ir ragina Europos Komisiją apsvarstyti šias ataskaitas su RK nariais. RK siūlo į šias ataskaitas taip pat įtraukti įgyvendinimo sistemos supaprastinimo pažangos analizę;

47. pažymi, kad finansiniai rodikliai, pavyzdžiui, lėšų panaudojimo lygis, nėra į rezultatus orientuoti veiklos rodikliai. Todėl RK ragina Europos Komisiją vertinant veiklos rezultatus mažiau svarbos teikti finansiniams rodikliams;

Procedūrų supaprastinimas ir administraciniai gebėjimai

Procedūrų supaprastinimas

48. pažymi, kad anksčiau sanglaudos politika buvo gerokai kritikuojama dėl sudėtingos įgyvendinimo sistemos. Dauguma valdymo institucijų vis dar laikosi nuomonės, kad naujos reguliavimo taisyklės yra biurokratiškos ir sudėtingos. Šiuo klausimu RK konsultacijų respondentai mano, kad svarbiausia supaprastinti tinkamumo taisykles, vengti perteklinio reglamentavimo ir sutelkti dėmesį į rezultatus;

49. atkreipia dėmesį į tai, kad perteklinis reglamentavimas vis dar yra viena pagrindinių priežasčių, lemiančių administracinę našta. Dėl šio pernelyg griežto nacionalinio ES taisyklių aiškinimo ir dėl to, kad daugelyje valstybių narių kiekvienam fondui taikoma skirtinga ministerijų ir administracinių įstaigų tvarka, nustatomi nereikalingi administraciniai reikalavimai, taikomas siauras požiūris ir sukuriama papildoma biurokratinė našta paramos gavėjams ir vadovaujančiosioms institucijoms, taip pat trukdoma naudotis integruoto teritorinio vystymosi priemonėmis, pavyzdžiui, integruotomis teritorinėmis investicijomis arba bendruomenės inicijuota vietos plėtra;

50. prašo Europos Komisijos stebėti nacionalinį ES taisyklių taikymą ir perteklinio reglamentavimo atvejais įtikinti nacionalines valdžios institucijas taikyti ES taisykles paprasčiau. Perteklinio reglamentavimo atvejus reikėtų viešai skelbti tarpusavio mokymosi tikslu;

51. tačiau taip pat esama labai daug galimybių supaprastinti ES taisykles (reglamentus, įgyvendinimo ir deleguotuosius aktus). Todėl RK primygtinai teigia, kad reikia toliau siekti supaprastinti ES finansuojamų projektų valdymą. Tai turėtų apimti, pavyzdžiui, laikotarpio, per kurį paramos gavėjams išmokami pinigai, sutrumpinimą, bendrų audito taisyklių projektams parengimą ir paprastesnes taisykles projektams, kurie patys generuoja pajamas, nuoseklesnių taisyklių dėl išlaidų tinkamumo finansuoti parengimą, platesnį supaprastintų išlaidų naudojimą, glaudesnę mokėjimų ir rezultatų sąsają, e. sanglaudą, „vieno langelio“ principo taikymą paramos gavėjams ir proporcingą bei vieningą požiūrį į stebėseną, teritorinio bendradarbiavimo programų pirmojo lygio kontrolės procedūrų suderinimą ir viešųjų pirkimų kontrolės supaprastinimą. RK pabrėžia, kad labai svarbu vietos ir regionų valdžios institucijoms ir bendrovėms teikti tinkamą ekspertų pagalbą joms ieškant atsakymų ir patarimų, susijusių su teisės aktais (ypač viešųjų pirkimų srityje) bei jų teisingu taikymu. RK ragina Europos Komisiją į aukšto lygio ekspertų grupę, stebinčią procedūrų paramos gavėjams supaprastinimo procesą, įtraukti vietos ir regionų valdžios institucijų atstovus ir taip pasinaudoti specialistų projektų įgyvendinimo patirtimi, kad sumažėtų administracinė našta, būtų geriau panaudojamos lėšos ir padidėtų programų poveikis;

52. atkreipia dėmesį į neproporcingą našta, kuri tenka vietos ir regionų valdžios institucijoms dėl pernelyg didelės ir nesuderintos kontrolės, kuri gali sumažinti norą įgyvendinti europinius projektus. Prireikus reikėtų vykdyti bendrą kontrolę arba užtikrinti, kad kompetentingos institucijos abipusiai pripažintų jų atliekamą kontrolę. Siūlo pasinaudoti kontrolės arba audito rezultatais siekiant išvengti klaidų ir tokiu būdu užtikrinti didesnę įgyvendintų projektų sėkmę;

53. atsižvelgdamas į tai ragina Komisiją pagal programą REFIT taikomą požiūrį nuosekliai taikyti ir Europos struktūriniais ir investicijų fondams, atsižvelgiant į deleguotuosius ir įgyvendinimo teisės aktus. Be to, reikėtų įtraukti ir gausias Komisijos vidaus tarnybų gaires ir jų priėmimo procedūrą, nes šios gairės, nors oficialiai ir neturi privalomosios teisinės galios, labai apsunkina Europos struktūrinių ir investicijų fondų paramos įgyvendinimą vietos lygmeniu ir sudaro didelę biurokratinę našta;

54. yra tvirtai įsitikinęs, kad reikia nedelsiant imtis konkrečių priemonių siekiant supaprastinti teritorinio bendradarbiavimo programas. Europos teritorinio bendradarbiavimo programų ir projektų rezultatai taip pat turėtų būti geriau viešinami. Dėl programų sudėtingumo vėluojama jas įgyvendinti ir daromos klaidos, o tai savo ruožtu mažina ES sanglaudos politikos veiksmingumą. Aiškesnės, skaidresnės ir paprastesnės taisyklės kelia mažiau problemų, įskaitant ir tolesnius etapus: išlaidų patvirtinimo, kontrolės ir audito. Be to, Europos Komisijos *ex post* kontrolė turi būti suderinta ir vykdoma vadovaujantis nuoseklumo, subsidiarumo ir, visų svarbiausia, proporcingumo principais;

Administraciniai gebėjimai

55. pažymi, kad vietos ir regionų valdžios institucijų administraciniai gebėjimai yra itin svarbūs siekiant sėkmingai įgyvendinti sanglaudos politiką, tačiau, deja, kai kurioms vietos ir regionų valdžios institucijoms jų vis dar trūksta;

56. atkreipia dėmesį į tai, kad yra daug galimų priežasčių, dėl kurių administraciniai gebėjimai tampa nepakankami, įskaitant šias:

- neveiksmingas užduočių ir atsakomybės sričių paskirstymas,
- neveiksmingas skirtingų valdymo lygmenų tarpusavio bendradarbiavimas,
- kvalifikuotų žmogiškųjų išteklių (įgūdžių) trūkumas,
- finansinių lėšų stoka,
- netinkamos taisyklės ir reglamentai (pavyzdžiui, perteklinis reglamentavimas),
- politinės kliūtys (pavyzdžiui, netinkamas strateginis planavimas),
- netinkamas institucijų vidaus veiklos organizavimas neleidžia valdyti sudėtingus projektus, įskaitant bendrai finansuojamus ESI fondų lėšomis;

57. ragina ne tik mažiau išsivysčiusias, bet ir visas kitas ES valstybes nares aktyviau naudotis technine pagalba, skirta veiksmų programoms įgyvendinti, kad sustiprėtų vietos ir regionų valdžios institucijų bei kitų dalyvių gebėjimai pasinaudoti ES fondais ir juos valdyti, taip pat remti geresnį statistinių duomenų rinkimą vietos lygmeniu;

58. pabrėžia, kad sustiprinus administracinius gebėjimus vietos ir regionų lygmeniu bus veiksmingiau įgyvendinamos veiksmų programos ir jos bus labiau orientuotos į rezultatus. ES ir valstybės narės turėtų remti regionų ir miestų lyginamųjų analizių rengimą, keitimąsi patirtimi ir žiniomis, taip pat ir pasinaudojant tokiomis priemonėmis kaip Europos teritorinio bendradarbiavimo programos;

59. palankiai vertina Europos Komisijos menkiau išsivysčiusių regionų iniciatyvą, kurios tikslas – nustatyti pagrindinius veiksnius ir kliūtis, trukdančias ekonomikos augimui ir investicijoms regionų lygmeniu, visų pirma mažiau išsivysčiusiuose regionuose; ragina Europos Komisiją pasinaudoti regionų ir vietos lygmens ekspertų žiniomis ir, teikiant rekomendacijas dėl būdų, kaip išnaudoti augimo potencialą, atsižvelgti į konkrečius menkiau išsivysčiusių regionų poreikius;

60. pripažįsta, kad *ex ante* sąlygomis (BNR 19 straipsnis) užtikrinama, kad Sąjungos lėšos būtų investuojamos teisinėmis sąlygomis, atitinkančiomis ES teisės aktus, ir kad šiomis investicijomis siekiama mažinti konkurencinį pranašumą, kuris įgyjamas nesilaikant taisyklių, tačiau atkreipia dėmesį į šiuos aspektus:

- RK mano, jog nepriimtina, kad finansavimas, skirtas vietos ir regionų institucijoms, teritorijoms vėluoja dėl tam tikrų ES ir nacionalinio lygmens institucijų išsipareigojimų nevykdymo, ir tikisi, kad ilgalaikiai vietos ir regionų valdžios institucijoms *ex ante* sąlygų taikymas bus naudingas,
- RK griežtai nepritaria tokių „išorės sąlygų“ taikymui Europos struktūriniais ir investicijų fondams, susijusiam su regioninės pagalbos ES biudžeto deficito taisyklės pažeidžiančioms valstybėms narėms išaldymu. Dėl šių priemonių pirmiausia nukentėtų vietos ir regionų valdžios institucijos, kurios turėtų sumokėti už savo Vyriausybių padarytas klaidas,
- sanglaudos politika iš esmės yra regioninė politika ir turėtų tokia išlikti siekiant išvengti daugiau ar mažiau centralizuotos politikos visais valdymo lygmenimis;

61. ragina valstybes nares, kurios dalyvauja bendradarbiavimo programose ir kurių teritorijoje yra Europos teritorinio bendradarbiavimo grupės (ETBG) būstinė, patikėti ETBG kai kurių arba visų teritorinio bendradarbiavimo programų, susijusių su ETBG apimama teritorija, vadovaujančiosios institucijos funkciją pagal 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1299/2013 dėl konkrečių Europos regioninės plėtros fondo paramos Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslui nuostatų 22 straipsnio atitinkamas nuostatas.

Briuselis, 2015 m. liepos 9 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

ISSN 1977-0960 (elektroninis leidimas)
ISSN 1725-521X (popierinis leidimas)

Europos Sąjungos leidinių biuras
2985 Liuksemburgas
LIUKSEMBURGAS

LT